

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

LIJDMATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.- 's jaars (minimum) inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad.

HOUD: Aan onze leden en begunstigers. — Indische Tentoonstelling te Arnhem (I. T. A.) 11 juni—28 juli 1928. — Indische Tentoonstellingen. Beschouwingen in verband met de a. s. I. T. A., door S. Kalff. — Bestuurshervorming en Bestuurskosten, door Fred. Duschans Dentz. — Van Week tot Week. — Kunst-, Kunstnijverheid en Huisvlijt. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen: I. Uit de Europ. Pers. — II. Uit de Indische- en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost-Ind. West-Ind. Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Berichten der Afdelingen: I. Groningen (Voordracht R. M. Noto Soeroto), II. Nijmegen, III. Twente. — Mededeelingen: I. Van het Hoofdbestuur, II. Van het Dag. Bestuur, III. Van de Redactie, IV. Van het Informatie-Bureau. — Mutatiestaat van 21 tot 28 Maart.

ZETEL van 't Hoofdbestuur der Vereeniging „Oost en West” te 's-Gravenhage wordt met 1 Mei VERPLAATST van Heulstraat 17 naar KORTE VOORHOUT 6 (1e étage bankiershuis Menno & Co.).

Aan onze leden en begunstigers.

Zoals aan onze leden hierboven bekend gemaakt is, wordt de zetel van het Hoofdbestuur, na een jaren gevestigd te zijn in de Heulstraat te 's-Gravenhage, verplaatst naar het Korte Voorhout 6, boven het bankiershuis Menno & Co. Alle leden onzer Vereeniging, vooral die hier te 's-Gravenhage, kennen het bovenhuis in de Heulstraat, dat thans niet meer voldoet aan de eischen, welke de uitbreiding der Vereeniging stelt. Om slechts één ding te noemen beantwoordde de leeszaal, al sinds tijden, niet meer aan matige wachtingen. Een meer ruime biedende, meer aangename gelegenheid om kennis te nemen van de rijken voorraad lectuur op Indisch gebied, wordt den leden thans in het nieuwe perceel aangeboden.

Het behoefte geen betoog, dat deze verplaatsing grote geldelijke offers vergt voor stoffeering en uitrusting der nieuwe lokalen, zoodat de geldmiddelen der Vereeniging, welke volgens de richtlijn, die het Bestuur zich getrokken heeft, alle strekken moeten tot bevordering van doel en streven der Vereeniging, duchtig zullen moeten gesproken worden voor doeleinden welke, hoe noodig, nuttig en gewenscht ook, toch eerst op de tweede plaats behooren.

Het Bestuur heeft nu de vrijheid gevonden zich tot de leden te richten met een verzoek om bijdragen en medewerking, ten einde de nieuwe lokalen in te richten overeenkomstig de positie, welke de Vereeniging thans bekleedt. Hiermede wordt niet zoozeer bedoeld geldelijke bijstand, schoon die, het spreekt van zelf, gaarne zal worden aanvaard, dan wel de hulp die bestaat in schenken of in bruikleen afstaan van voorwerpen voor wandversiering als anderszins, dienende voor de aankleding der te betrekken kantoren en vergaderlokalen.

Het Hoofdbestuur zou het hoogelijk waardeeren, indien het mocht ervaren, dat er onder de leden en begunstigers van „Oost en West” gevonden worden sympathiseerende met de grootere en betere wijze van huisvesting, hiervan op bovenaangegeven wijze blijken gaven.

Algem. Secretariaat tot 1 Mei: Heulstraat 17.

Indische Tentoonstelling te Arnhem (I. T. A.)

11 Juni—28 Juli 1928.

Het door de Tabaksplanters ter Oostkust van Sumatra gezonden „Kolonisatiehuis” is thans op Zypendaal geplaatst. Tegen de helling, onder het hooge geboomte, maakt

deze inlandsche woning met bilik-wanden en atap-dak een vriendelijken indruk.

Ons bestuur kreeg van Mevrouw Van Vloten, op de Doorwerth, de toezegging, dat voor eenige Indische planten, waaronder een pisangboom, zal gezorgd worden. Hierdoor hopen wij een Indische omgeving te scheppen.

Het groote BATAKHUIS, eveneens een inzending van de Deli Tabaksplanters, is op het tentoonstellingsterrein, in 200 colli's, aangekomen en onmiddellijk is met den bouw een aanvang gemaakt.

Een flinke koperen GONG ontbreekt niet aan de uitrusting.

Ten slotte ontvingen wij nog een groote kist — 4 M3. — uit DELI, waarin een model van een Tabaksplanters-WONING is verpakt. Waar dit Indische huisje tot in de kleinste bijzonderheden is nagemaakt, zal dit zeker groote belangstelling trekken.

Op het terrein zijn we begonnen met den bouw van eenige paviljoentjes voor de Indische handwerkslieden. Wij hebben n.l. van den Ass.-Resident den heer Gobée telegrafisch bericht ontvangen, dat het zeker is, dat zeven kunstnijverheidswerkers uit Indië naar Zypendaal komen.

Zoals wij reeds hebben vermeld, hebben wij voor deze uitzending bijzondere hulp van den Gouverneur van Celebes, den heer Couvreur, ondervonden.

Wij ontvingen nog gaarne eenige adressen van zakenlieden of winkeliers in Nederland, die genegen zijn onze propagandaplaat op een in het oog vallende plaats op te hangen.

Secretariaat: Nieuweplein No. 52, ARNHEM.

Indische Tentoonstellingen.

Beschouwingen in verband met de a. s. I. T. A.

door

S. KALFF.

Aan den vooravond van hetgeen er te Arnhem tentoongesteld zal worden van de producten uit den lande van overzee, ligt het in de rede een terugblik te werpen op hetgeen moederland en kolonie te voren op dit gebied der aanschouwelijke voorstelling tot stand hebben gebracht.

Het mag ook verwacht worden dat het huidige comité zijn voordeel zal weten te doen met de aanwijzingen, de bezwaren en tekortkomingen, die bij vroegere exposities werden opgemerkt, terwijl voor de bewerkers van den catalogus de gelegenheid zich voordoet om een werk van blijvende waarde in het licht te geven. Want, gelijk een vraagbaak onzer dagen opmerkte, „niet genoeg kan men er op wijzen, dat de nuttige nawerking eener tentoonstelling recht evenredig is aan de waarde van den catalogus; men hoort die nog als de concerten en vuurwerken lang voorbij zijn.”

In dit opzicht zijn dan ook als aanwinsten voor de koloniale letterkunde aan te merken de beschrijvende catalogus der koloniale tentoonstelling te Amsterdam van 1883, het tot twee lijvige boekdeelen uitgroeide Gedenkboek van die te Semarang in 1914, de catalogi van de tentoonstelling ter gelegenheid van het 300-jarig bestaan van Batavia, daar en te Amsterdam, en die welke verscheidene andere betroffen. Vaak werd een schat van kennis daarin vastgelegd; terwijl over de waarde en beteekenis van zulke exposities dezelfde bron zich uitspreekt:

„In de tegenwoordige maatschappij spelen de tentoonstellingen, groote en kleine, eene belangrijke rol, en onmiskenbaar is haar praktische beteekenis voor handel en verkeer, voor industrie en techniek. Op koloniaal gebied is de beteekenis van tentoonstellingen wellicht niet het grootst. De wereldtentoonstellingen hebben in de eerste plaats slechts te voldoen gehad aan de algemeene nieuwsgierigheid naar verre landen en vreemde volken, reden waarom de koloniale ethnographie, inclusief het door velen veroordeeld exposeeren van levende volkstylen, er gewoonlijk grooter plaats besloeg dan de koloniale cultures en industrie. Niettemin is door de tentoonstellingen, en meer blijvend nog door de tentoonstellingsliteratuur in Europa, veel aangaande de koloniën beter bekend geworden, en zijn er ongetwijfeld ook herhaaldelijk nieuwe welvaartsbronnen voor moederland en koloniën juist door de tentoonstellingen geopend¹⁾.”

¹⁾ Encyclopaedie N. I. IV, 308, 309.

JOS. D. NETTEN & Co. - IN EFFECTEN

Sportlaan 3 - 's-Gravenhage - Telefoon 31201

Wij beschikken over een directe telefoonverbinding met de AMSTERDAMSCH BEURS. Zijn daardoor in de gelegenheid tijdens het Beurs-uur alle verlangde koers-informaties te verstrekken en orders af te doen. 5513
Onze cliënten kunnen op afdoening wachten.

Bij Dames v. d. CHIJS, L. v. Nieuw Oost-Indië 13, Den Haag, voor 1 jaar of langer, geheel gem. PARTERRE, Keuken, Tuin en 1e Etage met Dienstbodekamer. Telefoon 71729 aanwezig. Voor klein gezin van zeer goeden huize.

P. v. d. BRUL

VEENESTRAAT 15
Den Haag

Groote sorteering HEEREN-, JONGENS- en KINDERKLEEDING

Spec. Afdeling v. KLEEDING NAAR MAAT

SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN 5424

MEUBELN KOOPEN

IS EEN ZAAK VAN VERTROUWEN
DAAROM KOOPEN
ALLE REPATRIEERENDEN BIJ

J. & A. JUNGSLÄGER

CILLIERSSTRAAT 21-23 :: DEN HAAG
GESLOTEN HUIS - BOVEN DE
ELECTRISCHE MEUBELFABRIEK
5353
GROOTE VOORRAAD CONCURREERENDE PRIJZEN

OPTICIEN - C. A. VAN MONSJOU

VALKENBOSCHPLEIN 19 - TEL. 32167 - DEN HAAG

I BESCHERMT UW OOGEN MET

ZEISS-PUNKTALGLAZEN

HOKSBERGEN

ZOEKT NIET
VRAAGT HET ONS

VILLA'S, HEERENHUIZEN, BOVEN- EN BENEDENHUIZEN, WINKELHUIZEN, EN PAKHUIZEN, op elken stand en voor elke beurs te koop en te huur. Ernstigen reflectanten worden zonder eenige verplichting alle inlichtingen kosteloos verstrekt, terwijl zij gratis per auto worden gehaald en gebracht door het Woningbur.

HOKSBERGEN :: BEZUIDENHOUT 14
TELEFOON 70343 DEN HAAG

HOTEL - RUBRIEK

's-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde“,
Bankapl. 2, Den Haag, Tel.
54148. Centr. verw. Warm-
& koud water op de logeerk

Hotel Rest. „DUINOORD“
Sweelinckplein
Spec. bezocht d. Ind. Fam.
5020 v. d. LUCH

Hotel „Promenade“, Oude
Schev. weg 21, Tel. 50454
Prachtige ligging.
Matige prijzen. 5035

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. 33703

HET ADRES VOOR
DINERS AAN HUIS BEZORGD

DE OUDST GEVESTIGDE A° 1885 POSTZEGELHANDEL

Fa. C. J. H. ROOTLIEB & Co.
HEERENGRACHT 8
Tel. No. 11333 - Den Haag

Vraag onze nieuwste Prijscurant - Postzegels
Postzegelalbums - Benodigdheden 1927-28

Wij leveren ook op termijnbetaling

Wij belasten ons met de verzending naar Indië

Je voelt niet
dat je rijdt

PRIJZEN VANAF F 72.-
GAZELLE-RIJWIELMAGAZIJN M. A. KUIPER
voorheen VROLIJK
ZOUTMANSTR. 10a DEN HAAG TEL. 34725
AANBEVOLEN ADRES VAN „OOST EN WEST“

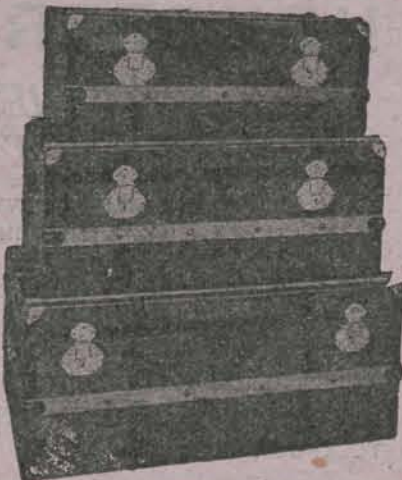
KOFFER-FABRIEK

P. J. VROOM

ZOUTMANSTRAAT
12A

DEN HAAG
TELEF. 34821

REPARATIE
INRICHTING

INSTITUUT SCHOEVERS

STADHOUDERSPLEIN 3
DEN HAAG :: Telef. 52594
NIC. WITSENSTRAAT 3
AMSTERDAM - Telef. 36731

PRIVE- EN CLUBLESSEN: W

FRANSCH - DUIITSCH - ENGELSCH
SPAANSCH - ITALIAANSCH
STENOGRAFIE :: BOEKHOUDEN
TYPEN - ESPERANTO
PROSPECTUS GRATIS :: PROSPECTUS GRATIS

Vooral die van het jaar 1883 te Amsterdam was als eene gebeurtenis aan te merken. Zij gaf het beeld van eene oostersche samenleving, welke voor het gros van de burgerij nieuw was; zij gaf eene opwakkering aan de vrij trage belangstelling voor Indische dingen en toestanden, zij leidde tot het aanknoopen van tal van handelsrelaties, zij gaf in een tijd, toen de kennis van Indië nog zooveel geringer was dan heden ten dage, aan zoovele overigens ontwikkelde personen eene betere visie van de groote overzeesche kolonie. Zeer velen verkeerden toen in gelijke positie als b.v. Potgieter, wien eens door zijn vriend Busken Huet, die te Batavia het *Alg. Dagblad van Ned-Indië* heeft opgericht, in een brief van het jaar 1870 verweten werd:

„Uwe brieven getuigen van eene schromelijke onkunde in alles wat Indië betreft, en van een daaruit voortspruitende en daaraan evenredige onbevattelijkheid.“

Het verwijt was geenszins nieuw; reeds Jan Pietersz. Coen bracht aan Bewindhebbers der O.-I. Compagnie hunne onkunde onder het oog ten aanzien van de overzeesche gewesten, die van het Oostindische Huis uit bestuurd werden. Doch het denkbeeld om den gezichtskring van de bestuurders te verruimen door eene tentoonstelling was niet van dien tijd. Voor de landgenooten van 1883 was die als 't ware eene openbaring van ongeweten toestanden, een schouwspel van onbekende dingen. 't Is waar dat die tentoonstelling, welke aan zooveel de oogen opende, voor een deel een kijkspel, ofschoon dan een leerzaam kijkspel was, en de goëgemeente aanlokte door tal van diversismenten. Doch dit had zij gemeen met zooveel andere in het buitenland, en als eene feestelijke, voor een groot publiek bestemde uitstalling was zij noodwendig met de reclame verbonden.

Als eene particuliere onderneming, met eene vrij geringe Staatshulp tot stand gekomen, was er op koloniaal gebied veel te zien dat uit Nederland zelf was bijeengebracht, d.i. uit een land sedert derdehalve eeuw eene koloniale mogendheid. De inzendingen uit Indië kwamen voor een deel te laat, hetgeen o.a. tengevolge had, dat er nog een supplement moest worden toegevoegd aan den lijvigen catalogus, die onder de zoo bevoegde leiding v. a. prof. Veth en zijne medewerkers tot stand was gekomen. De tentoonstelling was ingedeeld in drie hoofdgroepen, n.l. over de natuur der verschillende gewesten, de inlandsche bevolking en de Europeesche bevolking. De gevel van het hoofdgebouw in het Koloniale Park was opgevat in een oosterschen, d.i. een moorschen stijl, en als zoodanig in overeenstemming met de vele inlandsche gebouwtjes in het park verspreid. Alleen mocht eenigszins bedenkelijk heeten de voorstelling van een paar staande leeuwen, een dier in de fauna van den O.-I. Archipel onbekend, die den hoofdingang van het gebouw flankeerden. In den gevel daarvan, en in het voorportaal zag men Indische en Nederlandsche wapenschilden, zoomede dat van Suriname, en een gipsmodel van het standbeeld van Coen. Voorts portretten van gouverneurs-generaal, landkaarten, vlaggen, wapentrofeën, enz. De zuilengang, die bij het voorportaal zich aansloot, was versierd met stukken van Raden Saleh en andere schilders van Indische onderwerpen, met wapens en trofeën afkomstig van Bronbeek. Deze zuilengang leidde naar een cour of binnenhof, met een fontein — een tamelijk zeldzaam verschijnsel in Nederland — in het midden. Achter deze cour, gestoffeerd met pronkmeubels en draperieën, bevond zich een receptieaal met fraaie Perzische tapijten, de portretten van het koninklijk paar, Indische plaatwerken, enz. Rechts en links van het voorportaal openden zich de toegangen tot de afdelingen der tentoonstelling.

Er kon destijds nog van Nederland gesproken worden als van tweede koloniale mogendheid, omdat zijne overzeesche bezittingen in uitgestrektheid alleen door die van Engeland werden overtroffen; maar het zou die plaats sedert moeten afstaan aan Frankrijk. Evenwel was het hier tentoongestelde wel in overeenstemming met dien vroegeren rang, want de inzendingen uit Oost- en West-Indië waren van een verbazenden omvang. Men zag hier honderden, neen duizenden voorwerpen en voorstellingen met betrekking tot Indischen landbouw en veeteelt, jacht en visscherij, scheepvaart en handel, cartografie en meteorologie, godsdienst en onderwijs, flora en fauna, muntwezen en mijnbouw, ethnografie en anthropologie, fabrieks- en hand-

werksnijverheid, zee- en landmacht, posterieën, verkeersmiddelen. Andere afdelingen waren breed aan Indisch huisraad en voedingsmiddelen, kleeding en opschik, tooneel en muziek, spekdans, houtsoorten en boschproducten, aan de hand de drukpers, de proefstations, de schappelijke verzamelingen — het was als 't ware de mikrokosmos van een uitgestrekt eilandrijk de man, die gemeend had dat hij deze tentoonstelling wel in een paar dagen bekijken en afkijken kon — d.i. de buitenman, want de Amsterdammer wist wel beter — zou bij zijn rondgang al spoedig gedacht hebben, met de bekende regels uit (Schülerscene):

Mir wird von alle dem so dumm,
Als ging' mir ein Mühlrad im Kopf herum.

Ook de schoone kunsten, waarmee Indië in Compagniestijd karig genoeg bedeed was, ha hier een onderkomen gevonden in den vorm schilderijen, teekeningen en fotografieën, in modellen van met snijwerk versierde huizen vaartuigen, en talrijke producten van kunstigheid. Onder de bijzonderheden en curiositeiten telden de gouden en zilveren medailles en be van de Oost- en de Westindische Comp., de vro uitgaven van Indische couranten en van de Le drukkerij, oude jaarboekjes en almanakken, brief van den vorst van Djambi aan den generaal Mossel, gegraveerd op een gouden een schaakbord met gouden en zilveren figuren met juweelen bezette staatsiekrissen, modellen moskeën in zilver-filigraan, een martelpaal en tooverstaf van de Bataks, een dondersteen afstig van een kokosboom in de Minahassa, aan ken steen door de inlanders wonderkracht toegeschreven. Zeldzaam was zoo'n z.g. do beitel (gigi goentoer) zeker wel; Rumphius er een „door den donder geslagen in een d yserhouten boom, die van boven neergekloof en in deszelfs hart stak die steen op 't eiland G gevonden tijdens de Koning van Gape vlugten voor den Ternataan Cabonna; waarop ik dit versken gemaakt heb:

Als Gapes opperheer hoog voor Kabonna stou Voer ik door donderskracht in 't hart van 't yser

Eene curiositeit was ook dat hemd van Adam van Bandjermasin, die reden scheen te ben om zijne afrekening in 't hiernamaals te ten, want dat hemd was geheel beschreven in bische karakters met lofspraken op het O wezen en met smeekbeden om bevrijding van smarten der hel. Wat kon meer *efficiency* he dan eene bezwering tegen de hellestraf op bloote lijf te dragen!

Deze uitgebreide tentoonstelling, ofschoon nig overzichtelijk, was voor Nederlanders eerste plaats eene belangrijke opklaring, en er veel toe bij de kennis van Indië te verbeteren en de begrippen van Indische toestanden te ruimen. 't Was wel noodig, zelfs voor de vertegenwoordigers in het parlement, waar een staatsman de opmerking maakte, „dat koloniën voor een soort van hemelsche mecha werden gehouden, waarvan slechts weinige wetten kenden.“ 't Is waar dat het bestuur, om groote massa te bereiken en vooral om de fiele begroting te doen sluiten, eene ruime p had moeten afstaan aan allerlei soorten van maak. Een belangrijk gedeelte van het terrein toonde de physionomie van een groote Hollsche kermis. Er waren tal van restaurants, k huizen, bar's, inrichtingen voor muziek en d er waren apocryfe Zoeloe's en nagemaakte B negers, met nog verschillende frivole uitspan gen, zoodat men bij 't verlaten van dit permanent feestterrein er wel van denken mocht: „Le n'y perd jamais rien.“

De tentoonstelling liet eene vrij aanzienlijk teratuur na, waarvan prof. Veth's catalogus als voornaamste gedenkstuk was aan te merken. Daarmee trachtte men te doen aansluiten der schrijvende catalogus der koloniale inzending de wereldtentoonstelling te Parijs in 1900, „à travers la section des Indes Néerlandaises“, ke Gids echter betrouwbaarder was ten aan van de aangeduide voorwerpen dan ten aan van de taal, want dit geschrift was in gebro Fransch opgesteld. Als eene voortzetting van Indische sectie te Parijs was te beschouwen de loniale tentoonstelling in het Stedelijk Museum Amsterdam van 1902, die op eene betrekkelijk ne-schaal was ingericht. Want op den duur

WEIMARSTRAAT 119 (tuss Regentessepl. en Beeklaan)
 MANUFACTUREN, LINGERIEEN, KOUSEN,
 SOKKEN, ENZ. - BABY-ARTIKELEN
 HET VERTROUWDE ADRES VOOR REPATRIEERENDEN
 Aanbevelend, L. A. KWANTEN

HAARLEM

N.V. v. BASTEN's Woninginrichting

WAGENWEG 102 :: HAARLEM
 t.o. de Hazepaterslaan, Tel. 11159

Complete installatiën worden tevoren volledig begroot en opgegeven.

Al onze Meubelen, Tapijten, Stoffen, enz., worden onder schriftelijke garantie verkocht. Levering geschiedt franco door het geheele land, met eigen auto's.

Alle artikelen in onze Showrooms zijn geprijsd, zoodat iedere Cliënt zelf de prijzen kan zien.

AANBEVOLEN VOOR OOST EN WEST

er wel toe overgaan, zoowel in Nederland als de kolonie, om de tentoonstellingen te specialiseren tot een bepaald gebied, wilde men niet verlopen in de ethnografica en een duidelijk overzicht mogelijk maken. Zulke beperkte vak-exposities, of die aan een bepaalden tak van industrie wijzen, gaven minder omslag en kosten, aldus minder risico, dan de groote. Onderscheidende tentoonstellingen, in Nederland op het getouw bezaten eene koloniale afdeling, B.v. die te hem van 1879, te Breda van 1890, die van het wezen te Amsterdam in 1894, de botanische positie te 's-Gravenhage in 1895, die van Vrouwenarbeid aldaar in 1898, en de kleine exposities gaande van het Ethnografisch Museum te Leiden, welke Nieuw Guinea, Bali, Celebes, Atjeh en andere onderdeelen van den O.-I. Archipel betroffen.

(Wordt vervolgd).

Bestuurshervorming en Bestuurskosten
 door
FRED. OUDSCHANS DENTZ.

is geen op zichzelf staand feit en geen toestand in koloniën van verschillende rijken de beste tijden zucht naar bestuurshervorming is ontstaan. Men denke aan de uitbreiding van den Raad van Nederlandsch-Indië met meer indische krachten, aan de Commissie Simons in Nederlandsch-Indië, aan den eisch van Curaçao om, nu zich geldelijk kan bedruipen, zelfstandig beslissingen te kunnen nemen, onafhankelijk van het moederland. In Suriname is van dien aard nog als gebleken en, daar het van den steun van Nederland afhankelijk is, is daarvan ook nog geen

Suriname neemt men zoo gaarne de Britsche kolonie aan de Westzijde tot voorbeeld en het is om goed eens te kunnen wijzen op de hervormingen, welke Engeland bezig is daar in te voeren. De overneming van de eertijds Nederlandsche koloniën Demerara, Essequibo en Berbice in 1803 werd bepaald, dat de bestaande wetten en het systeem van bestuur zouden blijven bestaan en dat Engeland zich daaraan gehouden. Dat was de oorzaak," zeide Sir Cecil Clementi, Gouverneur van Hongkong en tevoren Gouvernements Secretaris van Britsch-Guyana, in een bijeenkomst op 17 November 1927 in Peking, „dat Britsch Guyana de slechtste constitutie had van de wereld." Nederlandsche administratie was aldus samengeteld. Een Gouverneur met groote uitvoerende macht en een wetgevend lichaam, genaamd het Hof van Politie, bestaande uit acht leden, waarvan ex-officio en vier door het college van kiezers werden, dat op zijn beurt weer gekozen werd door de inwoners, die voldeden aan zekere eischen van bezit. Voor geldelijke aangelegenheden had het Hof van Politie nog zes leden (een financieel college), gekozen op dezelfde basis als het college van kiezers. Dit gezamenlijk lichaam heette de gecombineerde Hoven (Combined Court). Dit Hof had de macht om de begroting te wijzigen, maar om den aard der belastingen aan te geven, die gelegd konden worden. Deze beperkte macht in geldelijke aangelegenheden bevredigde de inwoners, zooals te begrijpen is en dit leidde tot groote wrijving tusschen de gekozen leden en het ambtelijk element door de Kroon benoemd. Dit had de beziging van 1891 ten gevolge. In de „British Guyana Constitution Ordinance" (no. 1 van 1891) werd bepaald, dat de administratieve functies van de Court of Policy werden overgebracht naar den Executive Council (Uitvoerende Raad), het college van kiezers werd afgeschaft en de niet-officieele leden van de Court of Policy en de Combined Court werden voortaan direct door de bevolking gekozen. Thans wordt de Gouverneur bijgestaan door den Executive Council, waarvan al de leden ambtelijk en niet-ambtelijk — door de Kroon benoemd. De Court of Policy bestaat uit leden, dat is de Gouverneur die voorzitter is en ook in de vergaderingen verschijnt, 7 aangevoerde ambtenaren en 8 door de bevolking voor een tijd van vijf jaar gekozen leden. De Combined Court beteekent „the Governor and Members of the Court of Policy with the Financial Representatives in Combined Court assembled." Dit lichaam heeft de bevoegdheid om te stemmen over het op-

leggen van koloniale belastingen, om de koloniale rekeningen na te gaan en de jaarlijksche begroting te behandelen. De 6 financieele leden worden, evenals die voor de Court of Policy, voor 5 jaren door de bevolking gekozen.

In April 1927 bracht een daartoe benoemde commissie aan den Minister van Koloniën een rapport uit, waarin betoogd werd het regeeringsreglement van Britsch-Guyana te wijzigen, met het oog op de ontwikkeling van het land. Deze Parlementaire Commissie veroordeelde het financieel systeem als een der grootste struikelblokken voor de kolonie en ried aan vermindering van de macht, welke de gekozen financieele leden bezaten. Daarop werd in Britsch Guyana een commissie benoemd „to advise upon the steps which should be taken to confer power upon the Governor to carry into effect measures which he and the Secretary of State consider essential for the well-being of the Colony". Hun verslag dateert van 12 September 1927. Het rapport van deze commissie, bestaande uit den Procureur-Generaal, den Gouvernements-Secretaris, den Agent-Generaal der Immigratie, den Inspecteur voor het Onderwijs, een lid van den Executive Council en 2 leden van de Court of Policy, heeft heel wat opschudding in Britsch-Guyana veroorzaakt. Zij stelt voor, om de Combined Court af te schaffen en de vertegenwoordiging te doen bestaan uit een Raad van 29 leden.

Thans hadden in de Combined Court de gekozen leden de meerderheid, die hun zin tegen het Bestuur konden doordrijven. In den nieuwen Raad zullen alleen niet-ambtelijke leden worden benoemd, die vrij hun stem mogen uitbrengen.

De laatste jaren heeft het Gouvernement in toenemende mate dwarsdrijverij ondervonden van z.g. volksleiders. Het doel der hervorming is om dat tegen te gaan en het gezag van den Gouverneur te versterken. Britsch-Guyana heeft behoefte aan buitlandsch kapitaal (evenmin kan men er blijkbaar kapitaal vinden in het moederland). Om dit te vinden is het noodig, dat men in het buitenland zekerheid heeft, dat de leiding van zaken bij een verantwoordelijk bewindsman berust en niet bij wispelturige volksleiders. Niet om verkregen rechten te verkorten, maar in het belang van het crediet van Britsch-Guyana wordt de bestuurshervorming doorgezet. Als een bewijs van tegenwerking moge dienen, dat de volksvertegenwoordiging een verhooging van de bauxiet-belasting doordreef, tegen den zin van het Bestuur en van het Opperbestuur. Men moest later op dit besluit terugkomen en de belastingverhoging weder buiten werking stellen!

De „Times", het plan besprekende, zegt, „dat wanneer in den nieuw voorgestelden Raad al de leden met het Gouvernement meestemmen, er een meerderheid zal zijn van één stem tegen elke oppositie; stemmen zij allen tegen het Gouvernement, met al de gekozen leden, dan zal er een anti-Gouvernementele meerderheid zijn van negen. Nu het Gouvernement van plan is een leidende rol te spelen in de ontwikkeling en de verbetering der sociale toestanden van het land, is een toestand van onzekerheid, vertraging en verschillen, tengevolge van verdeelde macht, hoe goedaardig de hoofdleiders ook mogen zijn en hoe goed ze het ook bedoelen, een duur weelde-artikel voor een arme kolonie. Het is in ieder geval te hopen, dat het nieuwe systeem op een vriendschappelijke wijze worde beproefd, om te zien, of het den vooruitgang van de kolonie bespoedige en de waardigheid van het politieke leven niet belemmere."

Er is nog overleg gepleegd met een delegatie uit de Combined Court uit Britsch-Guyana naar Engeland vertrokken om den Minister van Koloniën, Amery, de bezwaren van dat college over te brengen, maar de wet is 6 Maart goedgekeurd, waarbij de Kroon bevoegd verklaard wordt om de constitutie van Britsch-Guyana te wijzigen.

Hieraan kan nog worden toegevoegd, dat er in Britsch-Guyana op de 300.000 inwoners 12.000 kiezers zijn, dat zijn zij, die een inkomen van £ 62.10 hebben en in staat zijn om te lezen en te schrijven. Dat is 1 op de 25 inwoners. Het aantal kiezers, dat deelneemt aan de verkiezingen, is gewoonlijk niet meer dan 800.

In Suriname zijn er, volgens de laatste kiezerslijst van Januari 1928, 1391 kiezers, zegge 1400 op de 140.000 inwoners, dat is 1 op de 100. De toestand is daar dus minder gunstig, maar de macht van de 13 leden der Koloniale Staten des te grooter. De belastingbetaler over een jaarlijksch inkomen

RIANTE VILLA

met ca. 800Mz. grond op een der mooiste punten van de Haarlemmerhout te Haarlem. Compleet gestoffeerd.

Centrale verwarming. Stroomend warm en koud water. Electrisch licht, Gas, Telefoon enz., te koop aangeboden voor f 35.000. Brieven No. 9460, Adv.-Bur. „Service", 247 Heerengracht, Amsterdam.

HERSTELLINGSOORD

„HUIZE MARIA EMALIA DORREPAAL"

gelegen even buiten Voorburg in landelijke omgeving, met grooten tuin en waterpartij. Uiterst geschikt voor repatrieerenden, die, op advies van een geneesheer, eenigen tijd rust behoeven.

BILLIJKE PRIJZEN. VRAAGT PROSPECTUS.

Haagsch Advies- en Informatiebureau

voor Verzekeringen op elk gebied
 TH. SCHWENCKESTRAAT 35 (bij de Gaterij)
 Tel. No. 35797. Inlichtingen en raad kosteloos

AANBEVOLEN DOOR OOST EN WEST

BRIEVEN en stukken, de afdeling Advertenties betreffende, uitsluitend te adresseeren Administratie Koloniaal Weekblad, Nobelstraat 20, Den Haag. Dus NIET enkel Drukkerij Ten Hagen.

**NEDERLANDSCHE
HANDEL-MAATSCHAPPIJ
AMSTERDAM**

Gestort Kapitaal . . . . . f 80.000.000.—
Statutaire Reserve . . . . . - 40.000.000.—
Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.
Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.
In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Trans-
ferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schrif-
telijke en Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven.
— Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Aan- en Ver-
koop van Effecten. — Administratie van Vermogens. —
Open en Gesloten Bewaarneming.

SAFE-DEPOSIT — KOFFERKLUIS
Inrichting tot het plaatsen van brandkasten. Speciale
gelegenheid tot het huren van afzonderlijke kluisen
voor groote administraties.

P. J. VAN DEN BERG & Co.
COMMISSIONNAIRS IN EFFECTEN
Anna-Pauwlownastr. 37 - Den Haag - Tel. 12625
OUD-MAKELAARS TE SOERABAYA

ALLE BANKZAKEN

DOOR LANGJARIG VERBLIJF IN INDIË EN
SPECIALE CONNECTIES ZIJN WIJ IN STAAT
INLICHTINGEN EN VOORLICHTING TE GEVEN
IN INDISCHE CULTURES EN ZAKEN.

RADIOKOERSEN VAN 1.30 TOT 3 UUR
worden ook op telefon. aanvraag gaarne verstrekt.

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

Belasten zich met alle Bankzaken
Safe-Inrichting

DE N.V. BEGRAFENIS-ONDERNEMING
„SIMPLICITAS”
VAN W.J. INNEMÉE & ZONEN TE 'S-GRAVENHAGE
IS ONMIDDELIJK IN HET BINNEN-EN
BUITENLAND TE ONTBIEDEN VOOR REGELING
VAN EEN TRANSPORT, BEGRAFENIS OF CREMATIE
KANTOREN: DENNEWEG 71-73
GARAGES, KISTENMAKERIJ EN DRUKKERIJ: HOOIKADE 43-57
TELEFOON: 11314 EN 12890

JAN MESKER & Co.
PRINS HENDRIKSTRAAT 44-50
DEN HAAG

COMPLETE MEUBILEERING
IN MODERNE EN ANTIEKE STIJLEN

VRAAGT GRATIS ONZE UITGEBR. CATALOGUS
BILLIJKE PRIJZEN :: BILLIJKE PRIJZEN

J. M. HERMANS
AANLEGGEN VAN TUIJNEN
BEGROOTINGEN - TEEKENINGEN
ADVIEZEN

KON. WILHELMINALAAN 527, DEN HAAG

„AMOVA” Bloemenvelden AUTOTOCHTEN
M.i.v. 1 April dagelijks te half 2 vanaf het Plein
Prijs f 2.50 - PLEIN 13a, DEN HAAG - Tel. 1052
Plaatsbespreken gratis

van f 1400 of meer is daar kiezer of degene, die een som van f 40 of meer in de gezamenlijke inkomstenbelasting, de huurwaardebelasting en andere belastingen heeft betaald. Het college bestaat slechts uit 13 leden. De Commissie „Staal” heeft voorgesteld 15 leden, die de geheele bevolking vertegenwoordigen. De eindbeslissing over alle verordeningen en ook over de begroting berust voor Suriname nog steeds in Nederland bij de regering. De macht is dus schijn. Zonder hierover in bijzonderheden af te dalen, mag men zich afvragen of een door de bevolking gekozen vertegenwoordigend lichaam niet nuttiger werk zou kunnen verrichten, indien het werd omgezet in een gemeenteraad, zoowel voor Paramaribo als voor Nickerie. De zorg voor het welzijn van de stad

met alles wat daarmee gepaard gaat (Paramaribo is een stad van 46.000 inwoners) zou dan werk zijn en de steeds terugkerende comploten van Bestuur en Koloniale Staten, waaraan dikwijls ook ten onrechte — medewerking wordt verleend, zouden dan tot het verleden behooren. Een van de Canadeesche Ministers deelde ons mede, dat de bestuurskosten per hoofd in de provincie 3 cent (Amerik.) per dag waren of \$ 10 per jaar. De uitvoer van dat land bedroeg per hoofd bevolking ongeveer \$ 140. Daarmee kan nu vergeleken andere Engelsche koloniën met name uit de „Colonial Office List”. Ik voeg name daarbij en geef de cijfers (over 1927) in dezelfde eenheden als die lijst aangaf.

Overzicht van bestuurskosten van koloniën.

Kolonie	Oppervlakte in □ mijlen	Bevolking	Uitvoer £	Per hoofd \$	Inkomsten £
Suriname	57.913	143.000	640.807	20.00	395.915
British Guiana	89.464	300.000	2.976.095	47.61½	1.095.574
<i>West Indies.</i>					
Trinidad & Tobago	1.976	362.780	5.170.355	68.40½	1.662.874
Barbados	166	135.939	1.421.035	50.17½	404.133
Bahamas	4.403	55.423	481.352	41.68	505.027
Antigua, Barbuda and Rodenda	170½	30.789	566.368	41.52½	81.671
St. Christopher & Nevis	150	36.158	279.637	37.12	90.405*
Dominica	304½/3	37.059	125.596	16.26½	61.623†
Montserrat	32½	12.120	45.342	17.95½	21.371
Virgin Islands	58	5.187	10.909	10.09½	8.582
Grenada and Grenadines	133	66.302	434.083	31.42½	146.218
St. Lucia	233.39	51.505	243.207	22.69	75.555
St. Vincent	150	44.447	232.432	25.10	62.450
Jamaica	4.539¼	858.118	3.915.000	21.89	2.021.046
British Honduras	8.598	45.317	745.003	78.91	186.726
Fiji	7.083	157.266	2.154.015	65.74	550.236
Gold Coast & Northern Territories and Ashanti	78.650	2.112.002	10.890.223	24.73½	4.116.442
Sierra Leone	27.250	1.456.148	1.820.635	6.00	945.581
Kenya	208.320	2.602.969	9.576.153	17.65½	2.430.509
Mauritius	720	393.708	2.977.630	36.30	1.311.523§
Straits Settlements & Dependencies	1.600	883.769	255.602.972	1388.37	11.218.950
Nigeria	368.000	18.631.553	16.962.995	4.37	8.268.925
Tanganyika	373.500	4.018.500	2.901.315	3.46½	1.975.400

* Including £ 3.300 Imperial grant-in-aid for repairs to Government property damaged in the 1924 hurricane.
† Includes Imperial grant of £ 13.000.
§ 1924—1925.

Van Week tot Week.

Dinsdag 20 tot Maandag 26 Maart.

Voordracht over Bataklanden en Nias. Den 22en dezer heeft de heer J. C. Lamster voor de leden van het Kon. Ned. Aardr. Genootschap en genoodigden te 's-Gravenhage eene voordracht met lichtbeelden gehouden over de bevolking der Bataklanden en het eiland Nias. (Een uitvoerig overzicht bevat het Vaderl. van 23 Maart, Avondbl. C.).

P. J. A. Renaud †. Bandoeng, 22 Maart (Aneta) 1) Alhier is overleden de gepens. hoofdgenieur bij den dienst van den Mijnbouw, de heer P. J. A. Renaud.

Majoor H. L. Bierman van het O.-I. leger, gedetacheerd bij de troepen in Suriname, zal den dienst met pensioen verlaten.

Univers. examens. Leiden. Doctoraal examen Indisch recht Mrs. H. Guyt en Th. L. Vervloet. — Econ. doct. examen Indologie de heer M. A. Los. — Taalkundig cand. examen Indologie de heer J. Th. Hemsing.

De wijzigingen in de Indische Staatsregeling. Den 21en dezer heeft Mr. Dr. W. M. G. Schumann, oud-voorzitter van den Volksraad, voor de Vereniging voor Staatskunde te Leiden gesproken over de voorgestelde wijzigingen in de Indische Staatsregeling, waarvan spr. een overtuigend voorstander is. Blijkens de gedachtenwisseling en daarop gevolgde stemming bleek de overgrote meerderheid der vergaderden

1) De tekst der Aneta-telegrammen is ontleend aan de „N.R.Ct.”.

zijn standpunt te deelen. (Zie Nwe Rotterd. van 22 Maart, Ochtendbl. C.).

De doodstraf in Indië. De Tweede Kamer zich dezer dagen weder eens uitgesproken de al of niet wenschelijkheid van afschaffing der doodstraf in Indië. De S.D.A.P.-er Kamerlid, die een desbetreffende motie had ingediend, kon slechts de stemmen van zijn partijgenooten, van het Communis. Kamerlid en van de Vrijzinnig-democr. Kamerleden. De motie werd verworpen met 24 stemmen.

Mr. A. H. van Ophuysen. Batavia, 24 Maart (Aneta). Mr. A. H. van Ophuysen is benoemd tot Gouverneur te Batavia in de vacature-Carpentier Alhier.

Luitenant J. R. Broekhuizen †. Bandoeng, 24 Maart (Aneta). De 1ste luitenant van de genie Broekhuizen is bij een motorongeluk te long Wetan (Preanger) gedood.

De onrust in Atjeh. Kota-Radja, 24 Maart (Aneta). Vijf personen, die het voornemen hadden het Tapatoeansche tijdens den Hari Raga grooten dag gedurende de vasten) een bivak of een bivak aan te vallen, zijn gearresteerd. Blanke wapens zijn in beslag genomen. De hoofdaanlegger, die amok maakte, werd geëxecuteerd. De Europeesche sergeant P. L. Hensen is levensgevaarlijk gewond.

De zaak der Indonesische studenten. Den 24en Maart heeft de strafkamer der Haagsche bank de Indonesische studenten Mohamad Hatta, Sastra Amidjoja, Pamontjak en Soeraningrat, die terecht hadden gestaan als verdachten van opruiing, van het hun ten laste gelegde vrijgesproken.

Zooals men weet, waren deze studenten tegen wie de officier van Justitie, mr. H. J. Straffen van 3, 2½ en 2 jaren had geëxecuteerd.

HOTEL „DE TWEE STEDEN” RESTAURANT „DE TWEE STEDEN”
 Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage

FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET CENTRUM DER STAD
 SPECIALE TARIEVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD

THE DANSANT - DINER CONCERT
 ROEMEENSCH ORKEST 5251

UITSTEKENDE KEUKEN
 GERENOMMEERDE WIJNKELDER

STAALWAREN - TAFELZILVER - PORTRETLIJSTEN
 BLOEMPOTTEN - ROOKTAFELS - KOPERWERK

J. A. SCHLETTE - DEN HAAG
 WILLEM DE ZWIJGERLAAN 50 544
 TELEFOON 50888 :: POSTGIRO 43903

SLIJPERIJ - REPARATIE-INRICHTING
 EMBALLAGE VOOR VERZENDING VRIJ

de behandeling der zaak ter terechtzitting, door de rechtbank reeds uit de voorloopige hechtenis ontslagen.

De rechtbank was van oordeel, dat de betrokkenen zich niet hadden schuldig gemaakt aan strafbare opruiing en dat artikel 131 van het Strafwetboek, hetwelk opruiing tot geweldadig optreden tegen het openbaar gezag strafbaar stelt, alleen beoogt opruiing tegen het openbaar gezag binnenslands en dat de koloniën hier gelijk gesteld moeten worden met het buitenland.

Naar aanleiding der vrijspraak — waartegen waarschijnlijk het O. M. in hooger beroep zal gaan — heeft het Partijbestuur der S.D.A.P. te 's-Gravenhage op denzelfden dag eene openbare vergadering belegd, waarin o.o. door Mr. J. E. W. Duys en de betrokken studenten het woord is gevoerd. Ook in andere plaatsen, Amsterdam bijv., heeft de S. D. A. P. vergaderingen gehouden, waarbij Mohammad Hatta e.s. eveneens gesproken hebben; uit hun uitspraken is ten duidelijkste gebleken, dat zij hunnen strijd voor onafhankelijkheid van „Indonesië” met hernieuwde kracht zullen aanvatten.

Werking van den Krakatau. Batavia, 26 Maart (Aneta). Zondagnacht om 1 uur 54 is weer een zichtbare werking in den Krakatau geconstateerd. Een stoomwolk van de grootte van de nabijliggende Bootsmansrots werd waargenomen. Onder water werden drie knallen gehoord.

Batavia, 26 Maart (Aneta). Hedenochtend zijn bij den Krakatau drie kleine erupties waargenomen, tot een hoogte van dertig meter. Negen opwellingen van water werden gezien. Alle verschijnselen gingen gepaard met knallen en onderzeesch gerommel. In totaal werden 37 locale bevingen aangeteekend.

Eisma†. In den ouderdom van veertig jaar is te 's-Gravenhage overleden de heer E. Eisma, referendaris S.S. in Ned.-Indië.

vember 1924 begaf naar Java. Als voorzitter van het werkcmité der restauratie-commissie leidde hij persoonlijk het Prambanan-onderzoek en diende in Juli 1925 een uitvoerig rapport in. Dit was de basis van het gedrukte verslag, dat in September 1926 der Regeering werd aangeboden en dat eerslang gepubliceerd zal worden.

En hoewel de inzichten van den heer van Erp in menig opzicht verschilden van die van het meerendeel der restauratie-commissie, kan met voldoening worden geconstateerd, dat het beleid te Prambanan werd herzien. De leiding van den restauratie-arbeid ging in andere handen over.

Door de offervaardigheid van vele der leden is de heer van Erp ook in de gelegenheid geweest, na zijn arbeid ten behoeve van de restauratie-commissie, eenige maanden op Bali te vertoeven en daar gegevens te verzamelen op 't gebied der nog levende bouwkunst.

Dank zij de welwillende medewerking van het Correspondeerend Lid, Dr. F. D. K. Bosch, Chef van den Oudheidkundigen Dienst in Nederlandsch-Indië, mocht hij daarbij de zeer gewaardeerde hulp genieten van den heer J. J. de Vink, ambtenaar bij genoemden dienst. De heer Van Erp bracht bouwkundige teekeningen en eenige honderden groote, meerendeels fraaie negatieven mede. Het ligt in de bedoeling deze gegevens t.g.t. te verwerken in een plaatwerk over de bouwkunst van Bali.

Het verslag vermeldt verder o.m., dat de deelnemers aan de excursie-*Stoclet* dit zoo kunstzinnige en gastvrije echtpaar een door den sierkunstenaar F. Nieuwenhuis ontworpen oorkonde verzeerde¹⁾ en geeft bijzonderheden betreffende de gehouden tentoonstellingen te Amsterdam en 's-Gravenhage en besluit met een financieel overzicht, waaruit wij de merkwaardigheid naar voren brengen, dat de inrichting der Chineesche Tentoonstelling in 1925 ruim 19 duizend gulden heeft gekost en die van Indische weefsels onlangs in Pulchri Studio te 's-Gravenhage f 868.72.

Een Fransche Uitgave over Indonesische Weefsels.

DANIEL RÉAL
 Ingénieur de l'Etat d'Ethnographie

TISSUS DES INDES NÉERLANDAISES

QUARANTE-NEUF PLANCHES
 accompagnées d'une Préface et d'une Table descriptive

PARIS
 LIBRAIRIE DES ARTS DÉCORATIFS
 A. CALVAS, Éditeur
 46, rue La Fayette

Dezer dagen ontvingen wij uit Parijs een keurige portefeuille met nevenstaanden titel, waarin wij, tot onze groote verrassing een prachtcollectie fotografische reproducties vonden van verschillende weefsels uit den Indischen Archipel, welke, zooals ook in het begeleidend „Voorwoord” vermeld staat, op een enkele na — n.l. plaat II, waarop een viertal zijden ikat-slendangs van Bali zijn weergegeven, afkomstig uit het Ethnografisch Museum te Leiden — alle tentoongesteld zijn geweest in het Museum van Decoratieve Kunst te Parijs in de maanden Mei en Juni 1927. Behalve een zestal weergaven van daar toen door „Boeatan” geëxposeerde weefsels, bestaat het meerendeel der platen uit afbeeldingen van f'ne Vorstenlandsche kains en sarongs, uit de verzameling van den heer A. G. van Prehn, en een dertiental — de Nos. 7 tot en met 25 — van bijzonder mooie Soemba-doeken, thans eigendom van den heer W. O. J. Nieuwenkamp, welke vroeger door den toenmaligen Assistent-Resident Van der Heyden op de plaats van herkomst met smaak zijn bijeengegaaard. Deze geven een zeer duidelijk beeld, zoowel van de rijke verscheidenheid van het batikvlakornament, als van de gekatte siermotieven. Jammer, dat de enkele gekleurde platen daaronder niet zoo goed de oorspronkelijke tinten weergeven; de zwarte daarentegen zijn bijzonder fraai, zooals te zien is aan achterstaande, op de helft verkleinde plaat-reproductie van een Dajak-Selimoet uit Poetoës Sibau — eigendom van Boeatan —

G. J. R. v. d. GAAG & ZON
 GROENMARKT 27
 TELEPH. No. 12512 DEN HAAG

DROGERIEN :: CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS 5023

GARAGE JANSEN
 Rijksstraatweg nabij Viaduct
 WASSENAAR
 TEL. KIEVIET 562 (Haag)

BENZINE LAADSTATION
 REPARATIEWERKPLAATSEN 5003
 VERHUUR LUXE AUTO'S

MODERNE TAKELAUTO

Piano's - Vleugels - Autopiano's - Harmoniums
 ook gebouwd voor de Tropen. 5439

VRAAGT OFFERTE

G. A. J. VAN KALMTHOUT
 BISSCHOP HAMERSTR. 3. Tel. 1562. NIJMEGEN

RECHTSKUNDIG INCASSO EN DETECTIVE BUREAU
„HILVERS”
 (v.h. VAN GIGCH & Cie.)

Westeinde 235 - 's-Gravenhage - Telefoon 33129

Behandeling van Vertrouwensopdrachten in Binnen- en Buitenland. — Behandeling van alle Rechtszaken. — Adviezen in Belastingzaken.

Bureau de Renseignements & Recherches. Exécution des ordres en Hollande et à l'étranger au prix modiques. Auskunft und Detektive Büro. Beobachtungen und sonstige Aufträge, auch im Auslande, zu bill. Preisen. Detective-Office. All orders are quickly settled. Moderate terms. 5458

Lage tarieven. Prima referenties.

RIEL DAMES CONFECTIE MAGAZIJN
 Gr.-Hertoginnelaan 121 (hoek Valeriusstraat) Den Haag

KLEEDING NAAR MAAT 5564
 APARTE MODELLEN AVONDTOILETTEN
 ZEER CHIQUE MIDDAG- EN WANDEL-COSTUUMS
 ELEGANTE- EN EENVOUDIGE REISMANTELS
 Steeds de nieuwste nouveauté's voorradig
 SPECIAAL ADRES VOOR INDIE

APELDOORN.

MODERN GEBOUWDE VILLA MET FLINKEN TUIN, geheel groot ± 1000 M²., gelegen nabij de Loolaan en de parken, direct van eigenaar **TE KOOP**. Het huis bevat: beneden 3 kamers en suite met serre, kelder, keuken, bijkeuken, gang; boven 3 flinke slaapkamers en badkamer; daarboven zolder en kamer. Gas, waterl. en electr. In den tuin ruime schuur en vruchtboomen. Tijdstip van aanvaarding nader overeen te komen. Adres: Emmalaan 21, Apeldoorn. 5615

Bloemenmagazijn D. MAARSCHALK
 VALERIUSSTRAAT 113 - DEN HAAG
 TELEFOON 34850 GIRO 98670

Moderne Bloemwerken
 Grafkransen

Kunst, Kunstnijverh. en Huisvlijt.

Jaarverslag der „Vereeniging van Vrienden der Aziatische Kunst”.

Het vijfde Jaarverslag 1925/1927 der „Vereeniging van Vrienden der Aziatische Kunst”, opent een portret van wijlen Mr. G. J. Verburt, aan wens nagedachtenis er o.m. de volgende woorden wijid zijn:

„Hij was het die, in het voorjaar van 1918, het eerst het denkbeeld opperde een vriendenkring te vormen van bewonderaars der Aziatische Kunst. Dit denkbeeld vond instemming, met dien verstande echter, dat in plaats van een kleinen vriendenkring, zich reeds aanstonds een vereeniging met een uitgebreid ledental constitueerde.

„Aan Verburt heeft onze Vereeniging veel te danken. Zijn treffend inzicht in beeldende kunst, waarheen tot zijn laatste oogenblikken zijn innige belangstelling uitging, heeft hem menig schoon en waardevol Aziatisch kunstwerk doen verwerven. Het was hem een behoefte zich met schoonheid te omringen, maar hij zag verder: hij begreep de noodzakelijkheid om belangrijke stukken naar Nederland te doen komen of hier te behouden, wilden de door onze Vereeniging voorgestane idealen verwezenlijkt worden.”

Ook wijlen Mr. M. I. Duparc wordt dankbaar herdenkend herdacht, terwijl het vertrek naar het buitenland van den verdienstelijken Archivaris, den heer H. F. E. Visser ten zeerste wordt betreurd. Beschreven wordt hoe, dank zij den financieelsteun, zoowel uit den kring der leden, als daarenten, het bestuurslid, den heer Van Erp, mogelijk weest is gevolg te geven aan de uitnodiging van het Kon. Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, om deel te nemen aan den arbeid op Java ingestelde commissie, die der Regeering van advies moest dienen inzake de restauratie van Hindoe-Javaansche monumenten, meer in het bijzonder betreffende het Lara-Djonggrang-complex te Prambanan.

Verder hoe de heer van Erp zich daartoe in No-

¹⁾ Door een der leden was voorgesteld een fraai stuk Indonesische kunstnijverheid ten geschenke te geven, waarop echter door een der bestuursleden werd opgemerkt, dat dit niet mooi genoeg zou zijn. Uit goede bron weten wij echter, dat de heer en mevrouw Stoclet later menig stuk, bij „Boeatan” gekocht, hoogelijk hebben gewaardeerd. — Red.

TENTOONSTELLING OOST- EN WEST-INDIE

VAN 11 JUNI TOT 28 JULI 1928

J. A. ERMERS - ARNHEM

RIJNSTRAAT 44 TELEFOON 1419

Kristal, Porselein, Glas, Lardewerk, Aluminium, Emaillie, Koper en Nikkelwerk. — Alle soorten Huishoudelijke Artikelen. Compl. uitrustingen voor Oost- en West-Indië. onder volle garantie voor gawe overkomst. Wij leveren eerste kwaliteiten voor de allerlaagste prijzen. 5585

MELKINRICHTING

„MELBO”

KAREL VAN GELDERSTR. - TEL. 1088 - ARNHEM

UW ADRES voor het ONTVLEKKEN,

PERSEN, STOOMEN en VERVEN, is: 5578

G. DE BLAAUW - ARNHEM

HOMMELSCHWEG 81 - MANEGESTRAAT 13

Telefoon 3077

Voorschriften van H.H. Oogartsen

worden door mij billijk en zeer accuraat uitgevoerd, met goeden pasvorm

H. W. MIDDELBECK, Opticiën

HOMMELSCHWEG 6 - TEL. 1370 - ARNHEM

Oosterbeek - Lage belastingen

LANDHUIZEN beschikbaar te OOSTERBEEK. Mooie omgeving, lage belastingen. Koopsom f 10.000.—. Hypoth. beschikbaar. Huurprijs f 750.—. Inl. Van Nispenstraat 20 te Arnhem en Makelaar VAN BURK, Oosterbeek. 5580

Hotel-Café-Rest. DE WATERBERG (OPENLUCHTMUSEUM)

Iederen Zondag Thé Dansante

SCHELMSCHWEG 17 :: TELEF. 2030.
ARNHEM - EINDPUNT LIJN 5 - J. B. PRIMUS

RADEMAKERS

BAKKERSTRAAT 61 b-c - Tel. 2631 - ARNHEM

Speciaal Huis voor Fijne Heerenkleeding
— tegen zeer laag gestelde prijzen —

Leveranciers van verschillende Indische families in en om Arnhem. — Steeds een keur van de beste Engelsche stoffen. — Coupeursbezoek op aanvraag. 5594

LUJSTEN IN ELKE UITVOERING
MAAKT U **JOS. DIRKSE**
LEVERING VAN ALLE
KUNSTSCHILDER
ARTIKELEN
ARNHEM

„ZYPENDAAL
ARNHEM.
11 JUNI TOT 28 JULI
TENTOONSTELLING
OOST & WEST
INDIE
1928.

Koopt bij voorkeur bij onderstaande Adressen. Denkt ook om „OUDE STAL

Studio Moone

PASTOORSTRAAT 9

ARNHEM :: TEL. 3420

UW Fotograaf.

RAKERS KANTOORBOEKHAND

ELECTRISCHE HANDELSDRUKKERIJ
Hommelstraat 11a - Tel. 163 - Arnhem

HET BILLIJKST ADRES HIER TER STEEN
SPECIAALHUIS VOOR VULPENHOUDERS

Fa. FRIEDRICH HOFSTEDÉ - ARNHEM

BAKKERSTRAAT 66 :: TELEFOON

ALLE SOORTEN INSTRUMENTEN
EN ONDERDEELLEN IN GROOTE
KEUZE STEEDS VOORHANDEN!!

MUZIEKINSTRUMENTENHANDEL

A.I.C.

De A.I.C. belast zich met de uitvoering van elektrische sterk- en zwakstroominstallaties. De A.I.C. zorgt voor complete sanitaire installaties en warmwatervoorzieningen. De A.I.C. heeft een ruime sortering elektrische gas- en sanitaire artikelen. De A.I.C. geeft gratis deskundige adviezen maakt plannen en begrotingen kosteloos. De A.I.C. is het beste, meest vertrouwde en goedkoopste adres.

Wendt U daarom tot de

N.V. Algem. Installatie Compagnij

Koningstraat 48 - Arnhem - Tel. 44

Aanbevolen adres door vele Indische families

1ste KLAS HUIS IN

LINGERIE en TRICOTAG

STEYGER-ROME - ROGGESTRAAT

ARNHEM TELEFOON 150

F. HOLLAAR - ARNHEM

SCHOENFABRIEK:

SPECIALITEIT MAATWERK

Gaarne nemen wij maten in ons archief op van families, welke naar Indië vertrekken; groote ervaring op dit gebied.

SCHOENWINKEL:

„Betere” binnen- en buitenlandse merken
CHAUSURES BALLY, K. BOOTS & SHOES

VOETVERZORGING:

Dr. SCHOLL's Foot Service

Rijnstraat 34 - Grootte Oord - Varkenstraat

WONINGINRICHTING „HESTIA” ARNHEM - TOONKAMERS: KERKSTR. 28 - TEL. 2903 GEHEELE MEUBILEERINGEN

ONTWERPERS

PIET IZEREN
Binnenhuis-Architect

G. FEENSTRA
Architect B. N. A.

5584

Adviezen en inlichtingen bij:
J. A. KRUDOP - HEES
bij Nijmegen - Tel. 1106

Mrs. M. ORMOND

82 Rijnstraat - ARNHEM - Telefoon 2152

Ladies' Tailoring and Dressmaking

Altijd in voorraad de nieuwste modellen

Middag- en Avond-Japonnen, Costumes, Mantels, etc.

MATIGE PRIJZEN. 5596

H. VAN SANTEN

v. h. H. VAN ZOEST

BLOEMENMAGAZIJN

BAKKERSTRAAT 58 - ARNHEM

OUDSTE EN GROOTSTE ZAAK TER PLAATSE

BLOEMWERKEN

in ieder genre

Tel. 356 - Oppericht 1853 - Post-Giro 66102

HUISHOUDELIJKE ARTIKELEN

JOHAN WILLEMS

ARNHEM

Magazijnen: Spijkerlaan 46, Telefoon 865.

„De Sphinx”, Hommelstr. 38-40, Tel. 1136.

Steenstraat 66 A-B - Telefoon 352.

„De Porselein Winkel”, Kortestraat 17-18, Telefoon 1286.

Het goede adres in Arnhem
voor alles op 't gebied van
Huishoudelijke Artikelen

Wij verzenden naar Oost- en West-Indië onder garantie.
Aanbevolen adres voor Oost en West.
Vele tevredenheidsbetuigingen van Indische families.

TENTOONSTELLING „OOST- EN WEST-INDIE

HEERENHOEDEN EN MODEHUIS

A. M. SMIT EN Zn.

5601

53 BAKKERSTRAAT - ARNHEM

tegenover Pastoorstraat

PRIMA ADRES IN HET CENTRUM

G. KOOPS - ARNHEM

JANSSTRAAT 21 / TELEFOON 399

SPECIAAL ADRES VOOR FIJNE
VISCHSOORTENEen ouderwetsche
Borneo-Sigaar

REIJNVAAN'S No. 116

Een UITmuntende Sigaar voor 8 cent

Sigarenmagazijn „De Winter”

P. A. BOTTINGA

Koningstraat 5 - ARNHEM - Telefoon 116

Persoverzicht uit de Ind. Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De lichtende lampen.

In Japan zal het op 25 Maart vijftig jaar geleden zijn sinds voor het eerst op Japansch grondgebied electrisch licht ontstoken werd. In het Oostersche land, dat aan de spits van den vooruitgang der Aziatische volken staat, wordt de komst van het electrisch licht, dat wel als een symbool mag gelden, door gansch het volk herdacht. In Japan voltrok zich, wat thans in Turkije bezig is zich te voltrekken en waarvan men in China allerwege het door den burgeroorlog gestremd begin kan zien; door volstrekte aanvaarding van de Westersche ontwikkeling ontwikkelen deze Oostersche landen zich tot de gelijken der volken van Europa en Azië. De ontwikkeling van Ned.-Indië, zoo staatkundig als economisch, is alleen mogelijk door de verdere toepassing van Westersche wetenschap, Westerschen landbouw, Westersche techniek; maar meer nog: door de verdere inwerking van Westersche gedachten. En als men in Japan terugziet op de laatste vijftig jaren, die de fenomenale ontwikkeling tot groote mogendheid brachten, dan erkent men daar hoe, terwijl in het laboratorium voor het eerst een electrisch draadlampje begon te gloeien, daarbuiten de lichtende lampen ontstoken werden van een Westersche beschaving, waarvan men het goede wist te aanvaarden zonder eigen aard, eigen deugden en eigen karakter prijs te geven. Dit is, voor alle Oostersche landen, de weg naar ontwikkeling en zelfstandigheid. Een andere is er niet, meent *De Loc.* (17/2).

Wij verwijzen naar het *Soer. Hbl.* (13 en 16/2 „China in 1927”) en *De Loc.* (16, 17 en 18/2 „Liberalisme”).

Verdraagzaamheid noodig. Mohammadjah.

De Mohamedanen in Ned.-Indië zijn over 't algemeen zeer verdraagzaam van aard (*Soer. Hbl.* 15/2, 3de bl. Z.). Dit geldt à plus forte raison voor *Midden-Java*, waar de Islam in veel minder orthodoxen zin wordt beleden dan elders. Over een sterken ondergrond van Hindoeïsme is hier de Islamietische figuur geweven, doch het eerste patroon is nog allereen zichtbaar. Daar liggen in de sfeer van den Islam nog aardige stukken animisme en Hindoeïsme. Zoo kreeg vooral daar het volk in zaken van godsdienst de bijzondere gemoedelijkheid, welke het onderscheidt van dat in andere deelen van den Archipel. Toen indertijd de zending te Djokja het Petronella-hospitaal stichtte, gaf Sultan Hamengkoe Boewono VII daarvoor den grond ten geschenke. Het moet wel uitgesloten worden geacht dat in eenig zuiver Christelijk land de Overheid dezelfde hulp zou verleen aan Islamietische propaganda. Sindsdien heeft zich ook te Djokja de Missie gevestigd en het is Z. nimmer gebleken dat haar van de zijde der Mohamedanen eenig beletsel in den weg is gelegd. Eene zoo sterke verdraagzaamheid kan ook op Bali worden geconstateerd; de bevolking bestaat vrijwel geheel uit Hindoes, doch zij laat de Mohamedanen; die zich hier en daar weten in te dringen, volkomen met rust. Evenmin kan door ons worden geklaagd over belediging van den Christelijken godsdienst door Mohamedanen. De rustige gemoedelijkheid van den Oosterling weerhoudt hem in den regel van scherpe veroordeeling van anderer zienswijze; zijn algemeen religieus gevoel doet hem den belijder van den Christelijken godsdienst eerbiedigen. Zijn niet de voornaamste figuren uit het Oude Testament dit ook in den Islam? De atheïst is hem een onverklaarbaar verschijnsel. Z. moet erkennen dat de Islam meer object was van Christelijke critiek, dan omgekeerd.

De Loc. (13 t/m. 17/2) geeft een verslag van het 17de congres te Jogja van „Mohammadjah”. Hier waren de geloovigen uit schier elke streek van Ned.-Indië bijeen gekomen. Wederom kwam het in het

begin uit hoe sterk, ook in deze vereeniging, het gemis van een Indonesische taal gevoeld wordt. Zelfs van het Maleisch, dat in hoofdzaak gebruikt zou worden, was men niet zeker dat alle Maleiers dat zouden verstaan. Ongeveer vijftig procent van de congressisten zou zelfs niet het gewone hoog-Maleisch kunnen verstaan. Hun eenige taal is het Javaansch. De Ver. „Mohammadjah” streeft naar het houden van eendracht in den godsdienst van den Islam. Verwijten werden geuit tegen den „Sarekat Islam”, aan welke vereeniging dubbelzinnigheid werd toegeschreven. De Islam wenscht eigen beslissing over Islamzaken en geen inmenging van de Regeering. R. B. Sosrosoegondo, onderwijzman en godsdienstleider, betoogde de noodzakelijkheid van eigen Mohammadjah-lectuur. Zijn lezing was een philippica tegen het modernisme, geloofsverflauwing en Westersche lectuur over den Islam, waarbij ook de gouvernementsscholen onder handen werden genomen. Hij eindigde met zijn klachten toe te vertrouwen aan de aanwezige ambtenaren voor Inlandsche Zaken, die toonden de zaak van gewicht te achten. De vergadering ontving deze belangstelling van de Regeeringsambtenaren zeer goed. De Atjehsche afgevaardigde, Soetan Mansoer, sprak over de propaganda en verdedigde den Islam. De leer van Mozes, aldus spr., werd vergeten, evenzoo de leer van diens opvolger, Salomo, en dan de leer van Jezus. En toen de wereld ziek was en niet meer kon leven, zond God Mohammed, die het eenige en groote geneesmiddel gaf, waardoor al die zieken weer gezond werden en gezond konden worden. Het is het geloof dat jarenlang leefde en steeds leven zal, dat het grootste is van de wereld. Ons geloof zal over elk ander geloof zegevieren; gij, Islamieten, zult over alle andere geloovigen zegevieren, omdat ons geloof beter is, het hoogste is van alle dingen in goedheid en deugd. Wanneer gij haat, bedenkt dan, dat gij nimmer haten moet, dat niemand, en allerminst Mohammed u heeft leeren haten. Over zijn propaganda zeide spr., dat hij overal op Sumatra op deze wijze over het geloof gesproken had en overal de menschen overtuigde dat „Mohammadjah” heil kon brengen.

Het Westkust-rapport.

Het verslag van de commissie van onderzoek naar de onlusten ter Sumatra's Westkust, ingesteld bij G. B. van 18 Febr. 1927, is van de pers gekomen (*Bat. Nwsbl.* 15 t.m. 17/2 en *Deli-Crt.* 20 t.m. 23/2). Van de bijna 500 pagina's zijn 189 bladzijden gewijd aan den economischen toestand en den belastingdruk met betrekking tot de Inlandsche bevolking van S. W. K. Volgens de commissie is de economische toestand van het Gewest gunstig en heeft het belastingstelsel geen stoornis in het economisch leven gebracht. Sumatra's Westkust is uit politiek oogpunt wellicht het belangrijkste, en dus eventueel ook het gevaarlijkste gewest der Buitengewesten. Als de Atjeher te kwader ure naar den klewang grijpt, blijft de guerilla van den Atjeher beperkt tot het land van den Atjeher; maar als het volk van Minangkabau zich, hetgeen thans nog niet het geval is, in zijn breede lagen tegen de overheid keert, staat men voor eene (ook geestelijke) guerilla, die zich uitstreken zal, zoover Minangkabau's zonen zijn uitgezwermd, dat is van Nias tot Nieuw-Guinea, van Atjeh's Noordpunt tot Timor's Zuidkust. Dat men het zoover niet late komen! De commissie bepleit openlegging van het land, ten einde een natuurlijke spuiing van het bevolkingsoverschot te verwezenlijken; behalve de verbinding met Djambi is die met de Koeantan-districten een eisch des tijds. Moge spoedig het doortrekken van de spoorlijn van Moearo naar Taloeck aan de primitieve verkeersverbindingen een einde maken. Voorts is noodzakelijk de verbinding van Koeantan met Batang Hari naar het oude plan van den heer Colijn (aansluiting op de verbinding Soengai Dareh-Sidjoendjoeng) en het verbeteren van de verbinding Taloeck via Djakai, Logas, Moeara Lemboe met Tembesi, tot waar de autoweg van Pakan Baroe reeds is doorgetrokken. Ook de verbinding van Pakan Baroe (S. O. K.) met de Westkust verdient nog steeds alle aandacht. Thans reikt de groote weg van Pajakoemboeh via Pangkalan Kota Baroe tot Moeara Mahat. Het traject

met de zoo decoratief rhythmisch herhaalde haaksch-spiralen tot de bekende sterk gestyleerde hagedis-motieven verwerkt. Zeer mooi zijn ook de weergaven van een Palembangse tjindé-slendang, een Bataksche Ragi-idoep en een Balische Kain-Tenganan.

Terecht merkt dan ook de heer Daniël Réal in zijn „Voorwoord” op, dat na de bouw- en beeldhouwwerken, de eereplaats in Insulinde toekomt aan de weefsels. Hij meent, dat er geen vaste datum valt aan te geven, waarop de versiering der aanvankelijk zeer grove weefsels begonnen is. Naar aanleiding van de, hoewel onduidelijk waar te nemen versiering van kledingstukken, als sarongs, slendangs en dodots, waarin de personen gebuld zijn op de bas-reliefs der Boroboedoer en Prambanan-tempels weergegeven, merkt hij op: dat de Hindoes met de weefseltechniek ook hun versieringskunst moeten hebben ingevoerd in de 8e en 9e eeuw, en dat eerst veel later de inheemsche bevolking haar eigen stijl heeft ontplooid, welke op de onderscheiden eilanden in karakter verschilt naar mate er meer of minder Boeddhistische of Siwaïtische invloeden gevoeld zijn.

Hij drukt zijn groote bewondering uit voor het feit, dat de inboorlingen met zoo eenvoudige middelen zoo verrassend schoone resultaten hebben bereikt, dat deze glansrijk de vergelijking kunnen doorstaan met wat de meest beschaafde volken op

dit gebied hebben gewrocht en geeft daarna een korte uiteenzetting van de verschillende versieringsbewerkingen en motieven.

Hoewel hierbij niet alles even duidelijk en juist is, kunnen wij toch niet anders dan ons zelve en den ondernemenden Franschen boekhandelaar van smaak, hartelijk gelukwenschen met de succesvolle uitgave van dit prachtwerk,¹⁾ dat zeker veel bij zal dragen tot meerdere bekendmaking en waardeering der Indonesische weefkunst; wij zijn er hem ten zeerste dankbaar voor.

¹⁾ Het ligt voor belangstellenden ter inzage in de Toonkamers van „Boeatan”, Heulstraat 19, Den Haag.

DE AANDACHT van zakenlieden wordt gevestigd op de gelegenheid tot het plaatsen van „stands” op de I. T. A. (Indische Tentoonstelling te Arnhem).

Het meest gesorteerd Magazijn van Lingerieën, Modeartikelen, Tricotage enz.
in „DUINOORD” is Magazijn „DE ZONEGRENS”
 FREDERIK HENDRIKLAAN 99 :: DEN HAAG
 Uitsluitend 1ste kwaliteit, scherp concurrerende prijzen
 FERIALEN: Thomsonplein 26c, Den Haag - Pansierstraat 48, Scheveningen

Moearo Mahat tot Poelau Gedang (6 K.M.) ontbreekt nog geheel en men hunkert naar de autorisatie van dit weggedeelte om er een aanvang mede te kunnen maken.

De *Sum. Post* (21/2) constateert dat er voor de Regeering niets nieuws in dit rapport schuilt. Het is goed, dat het geschreven is als objectieve samenvatting van alles, wat de Westkust aan problemen biedt en als baken voor onbesuisde bestuursnaturen. De quintessence van het rapport ligt in dezen eenen zin: „Niet zoozeer de knevelarijen, als wel de belastingplicht zelf is het volk een weerzin, eerstens omdat het geëischt wordt door een vreemden overheerscher”. Daarom zou het goed zijn meer medezeggenschap te geven aan de plaatselijke lichamen, vooral in de dingen van het dagelijksche leven, als passars e.d., zoodat de grieven gedeeltelijk terugvallen op de eigen hoofden en men zal gaan inzien, dat zelfs te goeder trouw besturen niet zoo gemakkelijk is en dikwijls tot conflicten leidt, zoo men althans de oude Oostersche autocratische en despotische bestuursmethoden niet in eere wenscht te herstellen.

Generaal Swart over Indië.

In de gesprekken, die generaal H. N. A. Swart had met het „Alg. Hbl.” (*Deli Ct.* 21/2) en met de „Ind. Ct.” (*Java-Bode*, 16/2), werden ter sprake gebracht de *Veranderde mentaliteit der Inlanders, Indo-Europeanen en Inlanders in de Economische toestand van den Inlander*. De Inlander heeft veel van zijn aangeboren beleefdheid verloren en dat is te betreuren. Wie de schuld daarvan draagt? Wel, voor een zeer groot deel de Europeaan zelf. Ons optreden tegenover den Inlander moest anders zijn, minder ver-Europeescht, of wat daarvoor door moet gaan; daar zou ook de Inlander wel bij varen. Het had de aandacht getrokken van *gen. Swart*, dat in vele betrekkingen de Inlanders in de plaats van de Indo-Europeanen zijn gekomen, volgens de leuze: „Gelijke arbeidsprestaties, gelijke bezoldiging”. Het lijkt Z. Exc. beslist een onbillijkheid om den Indo-Europeanen van de kantoren weg te dringen, onbillijk, omdat de Indo-Europeanen de verplichting heeft om zijn land te verdedigen, een verplichting, die de Inlander niet kent. Dat op het gebied van den economischen toestand van den Inlander iets niet in orde zou zijn, heeft *gen. Swart* niet kunnen merken. Overal waar Z. Exc. reed, zag hij den Inlander veel beter gekleed dan vroeger; zelfs in Kedoe en Bagelen.

II. UIT DE INHEEMSCHE EN MALEISCH-CHINEESCHE PERS.

De Heer Sibinga Mulder spreekt.

Het Mal.-Chineesche dagblad *Keng Po* te Batavia toont zich in een artikel onder bovenstaand hoofd volstrekt niet ingenomen over hetgeen de gewezen Directeur van Landbouw in een interview door *Aneta* heeft gezegd.

Schrijver verklaart, dat het maar voor een deel waar is dat de G. G. Fock niet verantwoordelijk is voor de communistische uitbarstingen: de G. G. Fock heeft niet slechts toegekeken, doch het zaad mee helpen planten. Zonder de daden onder het regime Fock zou het communisme niet zoo opgekomen zijn als gebeurd is. Allerlei nieuwe belastingen en het massa-ontslag tijdens de bezuiniging hebben de werknemers en landbouwers dol gemaakt in Indonesië. Schrijver verwijst naar de naamlijsten der naar Digoel verbannen personen: het zijn over 't algemeen gewezen spoor-, tram- en postbeambten, departementsklerken, enz.

Schrijver verklaart verder niet te begrijpen waarom Van Heutsz en Van der Wijck in den tegenwoordigen toestand *je mannen* zouden zijn voor het bestuur in Indië; men kan aan hunne regeerperiodes slechts terugdenken als aan een tijd van uitbreiding van het Nederlandsche koloniale grondbezit, aan een tijd van bloedstorting, in de geschiedenis een voor de Nederlanders goede periode genoemd omdat op Bali, Soembawa en andere eilanden de Nederlandsche vlag vaster ingeplant werd, Celebes en ook Ceram in handen van het Nederlandsche Rijk vielen, Midden-Borneo geheel onderworpen werd en de eerste stap werd gedaan in Nieuw-Guinea. Schrijver erkent dat vele regelingen verbeterd werden volgens den wil der Regeering, zooals die betreffende het Inlandsch bestuur, de belastinginning, de strafwet, de verkeerswegen,

maar dat alles rook naar een voortzetting der Oost-Indische Compagnie.

De heer Sibinga Mulder — zegt schrijver — wil weer dingen opdiepen, die reeds lang in een museum opgeborgen hadden moeten zijn. Naar aanleiding van de passage in het interview: „...de Van Heutszen en de Van der Wijcks, die geen applaus zochten, maar Europeanen en Inlanders neven elkaar volledig waardeerden”, zegt schrijver dat hij en de zijnen verlangen naar een G. G. die de Europeanen en Inlanders nader bij elkaar kunnen brengen, doch door aan Indië een G. G. van het model Van Heutsz te geven, „haalt men onbewust het paard van Troje binnen.”

Dipo Negoro.

De *Soeloeh Rajat Indonesia*, orgaan der Indonesische Studieclub te Soerabaja, kwam op 8 Febr., den sterfdag van den Javaanschen volksheld Dipo Negoro, met een speciaal, aan dezen gewijd nummer uit.

In het eerste van drie op dit onderwerp betrekking hebbende artikelen noemt de schrijver 8 Februari een nationalen dag voor de Indonesiërs, welke herdacht behoort te worden. Op de vraag op welke wijze men de nagedachtenis van Dipo Negoro het best zou eeren, antwoordt schrijver dat het niet voldoende is om wierook te branden of bloemen te strooien op zijn graf, of offermaaltijden te geven, doch dat het pas van eenige beteekenis zou zijn als men tijdens het bestaan hier op aarde, medewerke aan de vervulling van zijne idealen. En niet alleen door dat te doen zal men voortgaan op den door hem ingeslagen weg, nog sneller zal men zijne idealen nabij komen, indien men leering trekken wil uit de fouten, welke oorzaak geworden zijn van de nederlaag der Dipo Negoro-partij.

Niet alleen moed en trouw zijn voldoende, voor de overwinning heeft men ook kennis, bekwaamheid, kracht en organisatie noodig. Schrijver gaat dan de redenen na van de mislukking van den Dipo Negoro-oorlog, o.a. het feit dat hij verborgen vijanden had, behalve de verraders onder zijn eigen vertrouwelingen. Er kon geen staat worden gemaakt op de trouw der regenten in de andere gewesten. Deze waren door de macht, waarmee zij door het Nederlandsche gezag bekleed waren, tot kleine vorsten geworden, namen eerst een welfelende houding aan, doch reeds bij den kleinsten tegenslag der Dipo Negoro-partij kwam hun ware kleur voor den dag en zij wenschten niet onder de heerschappij van een eigen vorst te komen.

Voorts wijst schrijver er op dat in dien tijd ook van het volk niet de noodige steun kon verwacht worden, daar het, zonder eigen opvattingen, maar slaafs zijn vorst of den overwinnaar volgde, verder dat de bewapening zoozeer ten achter stond bij die der vijanden en ten slotte dat de hoofden der Dipo Negoro-partij zelf geen blijk van goed inzicht en goed gedrag en geen voorbeeld van zelfopoffering gaven.

Al het bovenstaande, besluit schrijver, heeft ons tot geduld oefenen en nadenken gebracht, niet omdat wij wanhopen aan de overwinning, in geen geval. Dat geduld en nadenken zijn hoog noodig, opdat wij beter bewapend op het strijdveld zullen kunnen komen. Eerst moeten wij kennis en bekwaamheid zien te verwerven, moeten wij onze den vooruitgang belemmerende eigenschappen wijzigen, moeten wij onze vaderlandsliefde vergroeten, heldennatuur aankweken, ons bezit vergroeten, in 't kort, wij moeten eerst onze organisatie hecht, sterk en stevig maken, tot wij minstens even sterk en machtig zijn als de tegenstanders. Dan pas komt aan de orde het vraagstuk of die idealen gekocht moeten worden met een strijd, welke goed of slecht kan afloopen, of niet.

De positie der Peranakan-Chineez.

De staatsrechtelijke positie der peranakan-Chineez in Indië heeft nog steeds sterk de aandacht der Maleisch-Chineesche pers en de meeste bladen verdiepen zich in bespiegelingen over de aangename of onaangename gevolgen, de rechten en verplichtingen van een der beide alternatieven: gelijkstelling met Europeanen of met Inlanders.

Het blad *Soeara Publik* van 30 December zegt dat als de peranakan-Chineez niets voor het Nederlandsch onderdaanschap voelt, dit komt omdat aan dat onderdaanschap niet de daarbij behorende rechten zijn verbonden. De peranakan-Chineez zullen daardoor noch dezelfde rechten als de Hollanders genieten, noch als de Inlanders. Deze onevenwichtige positie dier Chineez in het In-

dische staatsrecht is de voornaamste oorzaak waarom zij zich in het algemeen niet als burgers van Indië beschouwen.

Als de Regeering wil hebben dat ze dat wel doen moet zij eerst die scheeve positie verbeteren, doch hoe? Als wij bedenken, zegt schrijver, dat de Chineez steeds weer vragen om gelijke rechten als de Europeanen, dan gelooven we dat die wijziging gericht moet worden op gelijkstelling met Europeanen. We twijfelen echter of deze verandering de juiste is, en of ze den peranakan-Chineez voldoende zal geven. Het voordeel ervan kan men slechts genieten in crimineele zaken.

Geheel anders zijn de voordeelen eener gelijkstelling met de Inlanders. Het voordeel hiervan — recht krijgen op gronden — hetwelk ook de Indo-vragen, kunnen we genieten zonder vooraf een misdaad te hebben begaan. Waar men naar streven moet, is natuurlijk gelijkstelling met alle bevolkingsgroepen en in alle kwesties. Het feit dat we hier geboren zijn en ons bloed met dat der Inlanders vermengd hebben, maakt dat de Chineez meer Inlanders zijn dan Europeanen en daarom behooren ze de rechten en plichten der Inlanders te hebben.

De *Sin Po* van 7 Januari gaat met de actie van *Soeara Publik* e.a. bladen om gelijkstelling met de Indonesiërs met de daaraan verbonden praktische voordeelen te verkrijgen, niet accoord en vraagt of die actie niet eenigszins imperialistisch is en of die praktische voordeelen wel zoo groot zijn als men denkt. Men moet bedenken — zegt schrijver — dat de Chineez door zulk een actie bij de Inlanders den argwaan kunnen opwekken, dat zij hunne gronden willen ontnemen. Bovendien moeten een zeer belangrijke consequentie niet over het hoofd zien, n.l. dat we door gelijkstelling met de Indonesiërs ons Europeesch burgerlijk recht wel zullen verliezen en zijn die „practische voordeelen” wel meer waard dan dat recht? Gelijkstelling met Europeanen verhoogt niet alleen onze positie, maar is ook van groot nut.

Oost- en West-Ind. Literat.-Overzicht.

Het Nederlandsche Java-Instituut.

Bij J. H. de Bussy te Amsterdam is verschenen het eerste Nr. van de Mededeelingen welke door het Nederlandsche Java-Instituut te Amsterdam of ongeregelde tijdstippen zullen worden uitgegeven. Behalve eene Inleiding, inhoudende eene uiteenzetting van het doel, de werkwijze enz. van deze jonge, met het Kol. Instituut samenwerkende, vereniging, bevat het eerste Nr. eene doorwrochte studie van den archivaris, den heer C. Lekkerkerker: Java's in- en uitvoeren, getoetst aan het vraagstuk der overbevolking (welke studie gelijktijdig verscheen in het Maart-Nr. van „De Indische Gids”).

Zooals men weet, bevindt zich op Java eveneens een Java-Instituut, doch deze instelling legt zich uitsluitend toe op de bestudeering van de taal, archaeologie, geschiedenis, kunst en literatuur van het eiland. Het Nederlandsche Java-Instituut daarentegen een lichaam dat zich op meer praktisch terrein zal bewegen, zooals trouwens reeds dadelijk uit de eerste publicatie blijkt.

Rozen in Indië.

Aan een artikel van J. K. Budde in *Rosarium*, orgaan van de vereniging tot bevordering der rozenteelt „Nos Jungunt Rosea”, over het voorkomen van rozen in Indië, ontleent de *Nwe R. Ct.* de navolgende:

Er groeien op Java rozen, zoowel op de bergen als in de lage landen. 's Lands Plantentuin bezit een rosarium, echter niet in den zin, zooals men daer hier kent, waar van elke verscheidenheid een vakje aanwezig is, doch in den vorm van eenige langgestrooken grond, welke met rozen zijn beplant, zonder eenige regelmaat, zonder etiketten, terwijl er weinig bloemen aanwezig zijn. Men moet in 't oordeel houden dat de rozen in Java geen rustperiode doormaken, zij groeien het geheele jaar door, dikwijls in een hooge temperatuur, met het gevolg dat de scheuten gevormd worden van een paar meter lengte, waaraan eenige kleine bloemen.

Het lijkt schr. verkeerd, om een tak te „tjankotten”, een vermenigvuldigingsmethode die hij „marcotteren” noemt. Komt er een open plaats dan wordt die met een „marcotter” weer aangevuld.

Van de hier te lande in de laatste jaren gewonnen nieuwe verscheidenheden zag schr. er aldaar niet één. In het Oosten van Java — op 2600 voet hoogte — heeft schr. gesnoeid en overtollige knoppen weggenomen, met gunstig resultaat, n.l. de later prachtig gevulde rozen konden worden gesneden, die vijf dagen de huiskamer sierden.

Het gevolg was, dat er een bestelling naar Holland ging, men wenschte — in verband met de snelle ontwikkeling — goed gevulde rozen.

Waarschijnlijk is er in Indië nog een ruim afge-

gebied te vinden voor rozen. Wilde rozen heeft schr. er op zijn talrijke excursies niet kunnen vinden. Vermelding verdient nog dat hij op den Pange-rango op 2400 meter hoogte een roosje vond, dat daar door hortulanus Teysmann, omstreeks 1840 geplant moet zijn.

De Indische Post.

Uit den inhoud van No. 6 (11 Febr.). De moderne denkbeelden op het gebied van strafrecht, strafstelsel en straf, door Mr. Is. Cassuto (vervolg: Het gevangeniswezen in Indië). — 's Lands wijs 's Lands eer. Als 't kindje binnenkomt, door Blanda (vervolg der beschouwingen over gebruiken bij zwangerschap en geboorte). — Colijn en de wijziging der Indische Staatsregeling. — Belangstelling voor Indische kunst.

De onlusten ter Sumatra's Westkust.

Ter Landsdrukkerij te Weltevreden is verschenen het Rapport van de Commissie van Onderzoek naar de oorzaken der onlusten op Sumatra's Westkust in Januari 1927 (in welke commissie zitting hadden de H.H. Hamerster, Schrieke, Groeneveldt, Fievez de Malines van Ginkel, Van der Plas en Datoek Madjo Lelo).

Het rapport bestaat uit vier deelen; het eerste bevat het politiek gedeelte en algemeene politieke richtlijnen voor de toekomst (het 1e Hoofdstuk, handelend over den gang der communistische beweging ter Sum. Westkust, bevat slechts een korte samenvatting van den door de Commissie bewerkte tekst, daar het der Regeering om politieke redenen ongewenscht voorkwam het geheel openbaar te maken). Het tweede deel handelt over den economischen toestand en den belastingdruk met betrekking op de Inlandsche bevolking van Sum. Westk. Deel III bevat gegevens over het Bestuur en aanverwante aangelegenheden en het vierde (met het IIIe een geheel uitmakend) behelst eene samenvatting van conclusiën en voorstellen der Commissie.

Lezers van het Kol. Weekbl., die belangstellen in den inhoud van dit zeer belangrijke rapport, kunnen het raadplegen o.a. in de Koloniale Bibliotheek, van Galenstr. 14, Den Haag. (Zie ook de rubriek „Uit de Europeesche pers“ in dit Nr.).

Nogmaals Djaran - of Koeda-Ké pang.

In aansluiting bij de reeds in het Kol. Weekblad verschenen artikelen over dit onderwerp van de hand des heeren J. F. Snelleman, nemen we uit de N.R.Ct. van 18 Maart een stukje over getiteld: „Paardenspel“. Er wordt daarin weder eenig licht verspreid over een eigenaardig Javaansch spel, dat blijkbaar eerst in de laatste jaren de aandacht van ethnografen heeft getrokken.

Javanen vlechten van reepen platgeslagen bamboe figuren die op paarden gelijken, nemen deze tusschen de beenen en doen alsof zij erop rijden. Dit is een spel dat bij feestelijke gelegenheden te aanschouwen valt. Of het altijd spel is geweest, misschien iets anders dat omtaardde? De literatuur is niet duidelijk op dit punt. Het Leidsch museum (Catal. XI, bl. 242, XV, bl. 133) bezit soorten, die veel kleiner zijn dan de voorwerpen die men gewoonlijk gebruikt; zij zouden bij bruiloftsoptochten van stal komen. In het Koloniaal Weekblad van 8 September en van 22 September 1927 wordt de lezer verwezen naar de plaatsen waar over de koeda ké pang iets is te vinden; aldus heeten de paardjes van dit materiaal gemaakt; bij deze vindplaatsen is nog te voegen „Nederl.-Indië, platenatlas“, Weltevreden 1926, bl. 52, afb. 105. In de Handelingen van het Eerste Congres voor de taal-, land- en volkenkunde van Java, te Solo gehouden 25/26 December 1919, deelt W. Staugaard mede, dat dit Javaansche volksspel in Oost-Java in zwang is. In het Kediri'sche kent men twee typen van koeda ké pang, het Ponorogo-type en het Toeloengagoeng-type. Het eerste is een eenvoudige voorstelling in dans van een heldensage uit de Badad Kediri; de muzikale bezetting bestond gedurende de voorstelling die de schrijver zag uit 1 soeling, 2 gongs, 2 angkloengs en 1 trom. Het tweede type schijnt ten doel te hebben de dansers in extase te brengen door hun rhythmische bewegingen. Zulks gebeurt om het spel zelf; koeda ké pang is evenals Nini Tomwong in te deelen bij de sjamanistische gebruiken: een gevoelig medium wordt door eentonige muziek en gezang, gelijkmatig geluid, rhythmische dansbewegingen, wierook, enz. in een vervoering gebracht, die deels aan hysterische aanvallen, deels aan hypnotische toestanden doet denken.

Nu is het merkwaardige dat deze paardjes voor den dag komen op plaatsen waar men ze niet zou verwachten. Aan de U. S. naval observatory eclipse expedition, die in 1926 naar Sumatra is gegaan, was door de Smithsonian Institution te Washington als vertegenwoordiger van dit Instituut toegevoegd de luitenant Henry C. Kellers; en deze heeft in de Smithsonian miscellaneous collections (dl. 78 no. 7) over zijn reis een rapport doen verschijnen dat den titel draagt „Biological collecting in Sumatra“; het opstel is versierd met afbeeldingen

naar foto's, die hij zelf maakte van dingen die zijn aandacht trokken: o.a. van een kommunalen rijstmolen aan de Palembang'sche Moesi en van Javaansche koeli's, die, aldus het onderschrift, op nieuwjaarsdag een ouden oorlogsdans vertoonden; let er op, zoo lezen we verder, dat de paarden zijn gemaakt van gevlochten bamboe en daarna geverfd.

En nu bereikt ons de Februari-aflevering van Asia, een maandschrift dat in Concord verschijnt, de hoofdstad van den staat New-Hampshire, V. S., met fraaie lichtdrukken van overal. Eén daarvan stelt een Javaan voor die zijn koeda ké pang berijdt, en daar de afbeelding een volle bladzijde beslaat, is het maaksel en zijn de versieringen van bijzondere duidelijkheid. De foto is van Tassilo Adam en de Javaan is van 't klassieke Hindoetype; volgens het onderschrift is deze persoon een van het achtal dat, begeleid door een klein orkest, een dramatischen dans uitvoert bij Javaansche bruiloften en andere feestelijkheden. Er zijn nog meer platen bij dit opstel, dat geen opstel is, meer een verzameling platen met verklarende tekst, meestal dieren, o.a. vogels uit Chantecler weggevoerd, die alle hebben medegewerkt bij feesten te Jogjakarta, een heele menagerie, waarbij een witte olifant, die een hoodschap komt brengen aan Krishna.

Asia is een mooi tijdschrift en geeft velerlei moois; er is geen aanleiding daarover thans te schrijven; dat de koeda ké pang uit New-Hampshire naar ons land komt, is iets bijzonders.

De motorrijtuigen van de E. S. S. in Ned.-Indië. Voordracht door Ir. R. Th. Bijleveld. Met afb. (De Ingenieur, 17 Maart '28).

La culture du quinquina dans la région ouest de Java, par G. Frontou. (Bull. Ec. Indochine 30 (n.s.) 189 (1927), bl. 545). [Uitvoerige studie, geïllustreerd].*

Cinchona febrifuge als bestrijdingsmiddel der malaria. (Pharm. Tijdschr. 5, 1 (1928), bl. 3). [Aanbeveling van dit product. Met literatuurlijst].*

De met suikerriet beplante oppervlakte van Java voor oogst 1927 en 1928, door W. J. Heyligers. (Archief Suikerindustrie N.-I. 1928, bl. 23).*

Beschouwingen omtrent het suikerbedrijf als Gouvernementswinstbedrijf, door B. H. Paerels. (Meded. Afd. Landbouw, No. 12, 1927). [Uitvoerige beschouwingen concluderende tot ongewenstheid van zulk een bedrijf].*

Le thé aux Indes Néerlandaises, par J. Goubeaux. (Bull. Ec. Indochine. 30 (n.s.) 189 (1927), bl. 601). [Uitvoerige studie, met illustraties].*

Het koloniale vraagstuk. (Het boek van M. W. F. Treub, door G. J. Nolst Trinité. (De Groene Amsterdammer, 28 Jan. '28).** 2)

Madjapahit en de opgravingen van H. Maclaine Pont, door J. Tielrooy. Met afb. (Elsevier's Geill. Maandschr. 1928, I, bl. 26).**

Het „Indische Giethoorn“ (aan de Solo-rivier, Noordkust van Java, door P. Roorda. Met afb. (Buiten. 1928, bl. 10).**

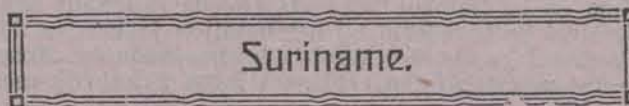
Reclassering in Ned.-Indië (in verband met de verbetering en hervorming van het gevangeniswezen), door Mr. C. Rothe. (De Opbouw, 15 Maart 1928).

Eenige adatrechtspuzzles en een poging tot hare oplossing volgens het beginsel der goede trouw, door Mr. E. A. Zorab. (Indisch Tijdschr. van het Recht, deel 127, 1928, afb. 2).

Een bezoek aan de Humbolt-baai (Noord Nieuw-Guinea), door Dr. W. van Bemmelen. Met afb. en kaart. (Onze Aarde. Maart '28).

Het Koloniale bedrijfsleven. I. De Javasuikerindustrie in heden en verleden, gezien in het bijzonder in hare sociaal-economische beteekenis, door H. Ch. G. J. van der Mandere, secretaris van den Bond van Ned.-Indische Suikerondernemingen. Met afbeeldingen. (Amsterdam, Bureau Industria).

1) De met een * gemerkte titels zijn ontleend aan de literatuur-opgave in de „Ind. Merc.“.
2) De met ** gemerkte aan Nijhoff's Index.

„De West“ van 24 Febr. schrijft:

De West-Indische Vruchtenhandel Surinaam, directeur de heer C. L. Tomson, heeft een uitgebreid prospectus uitgegeven voor de oprichting van een groot gemengd bedrijf, cultuur van vruchten (sinaasappelen, citroenen en ananassen) en oprichting van een fabriek voor conserven en siropen. Het prospectus bevat uitvoerige becijferingen omtrent de rentabiliteit van het bedrijf, waarvoor, begrijpen wij het goed, een kapitaal van een miljoen zou noodig zijn. Het is verlicht met eenige

kiekjes in Suriname en in het buitenland genomen. In het voorwoord, gedateerd 5 Januari, lezen wij onder meer:

Wij meenen hiermede een object onder uw aandacht te brengen, dat zoowel uit een oogpunt van kapitaalbelegging als van koloniaal belang de algemeene aandacht verdient.

Wat het eerste punt betreft, moge worden verwezen naar de calculaties, die voor zichzelf spreken: niettegenstaande de kostprijzen zeer hoog becijferd zijn, door op slechts 500 vruchten per boom-in-volle-dracht te rekenen, terwijl een productie van 1000 en meer vruchten per boom reeds thans lang geen zeldzaamheid is, werpt toch het plantagebedrijf ruime winsten af.

Wat het tweede punt aangaat, zij opgemerkt:

1e. dat de eigen aanplantingen ons de beschikking moeten geven over voldoende fruit van standaardsoorten en prima kwaliteit, om, onafhankelijk van opkoop van ander fruit en ruime verschepping van verse vruchten mogelijk te maken;

2e. dat de conserven- en siropenfabriek ons in staat stelt een tijdelijken overvloed van vruchten voor verse verschepping, als ook alle opkoopfruit tot conserven en siropen te verwerken.

Voor de Kolonie beteekent een conserven- en siropenfabriek afzetmogelijkheid voor vruchten, zoowel van den kleinen als van grooten landbouw, dus bevordering van de cultuurpolitiek van het Gouvernement, dat in de laatste jaren veel fruitkweekmateriaal uitreikte. De bestaanszekerheid van den grooten landbouw zal door een goed tweede gewas aanmerkelijk versterkt worden.

Door de bijplaatsing van eenige machines voor de bereiding van olie uit grondnoten, krijgt de kleine landbouw een vaste afzetmogelijkheid voor grondnoten, die zeer gemakkelijk en voordeelig te verbouwen zijn, terwijl het groen der planten en de na uitpersing overblijvende grondnotenkoek uitstekend veevoeder zijn, waaraan Suriname zeker behoefte heeft.

Ten slotte zal de fabriek een belangrijke uitbreiding geven aan de nog zoo schaarsche industriele ondernemingen in Suriname.

„De West“ van 2 Maart schrijft:

„Nu baron van Heemstra weldra de teugels van het bewind zal neerleggen, heeft zich te Paramaribo een comité gevormd om den scheidenden landvoogd te huldigen. Dit comité bestaat uit de heeren mr. J. L. Nysingh, mr. A. van Traa, J. A. Drielsma, H. J. de Vries, J. S. Abendanon, J. E. Herrenberg en L. E. Nelson.

Het comité wekt de bevolking op om den vertrekkenden gouverneur te huldigen, in de eerste plaats uit waardeering voor zijn onvermoeid streven om Suriname op te heffen uit zijn verval, zijn toewijding aan de belangen van land en volk, enz.

Het meent daarbij in den geest van baron van Heemstra te handelen, door geen stoffelijk huldeblijk te kiezen, voor hem persoonlijk bestemd, doch een stichting van algemeen nut in het leven te roepen, welke den naam zal dragen van Gouverneur van Heemstra Stichting. Deze Stichting zal ten doel hebben om te helpen aan de bestrijding van inheemsche volksziekten, die jaar in jaar uit dit land teisteren, en wel door het uitschrijven van prijsvragen op dit gebied, financieel steunen van het onderzoek en de bestudeering dier ziekten, propageeren en aanmoedigen van de toepassing van hygiënische maatregelen, enz. De Stichting zal onder het beheer komen te staan van door het gouvernement aan te wijzen bestuurders, waaronder een aantal geneeskundigen niet zullen mogen ontbreken.

De gouverneur, in kennis gesteld van de plannen der commissie, heeft zijn instemming daarmede betuigd.

Wij vernemen, dat reeds voor een bedrag van meer dan tienduizend gulden geteekend is voor de totstandkoming dezer stichting“.

Het „Handelsblad“ van 22 Maart schrijft:

De gouverneur van Suriname, mr. A. J. A. A. baron van Heemstra, heeft aan den voorzitter van het bestuur van de Indische Tentoonstelling te Arnhem medegedeeld, dat hij de openingsplechtigheid op 11 Juni hoopt bij te wonen.

De aftredenden gouverneur van Suriname, baron Van Heemstra, zal op 19 April a.s. met de „Cottica“ in Nederland aankomen.

Naar het Corr. Bur. verneemt, zijn er verschillende plannen tot huldiging van den heer Van Heemstra in voorbereiding.

Het voorbeeld van de „N.R.Ct.“, die eenige jaren geleden haar ster-correspondent, Dr. van Blankestein, naar Suriname zond, vindt navolging. Naar wij vernemen heeft nu „Het Algemeen Handelsblad“ een zijner medewerkers naar de West

Wissel In- en Verkoop Credietbrieven Telegrafische Uittbetalingen	<h2 style="margin: 0;">Hollandsche Bank voor West-Indië</h2> <p style="margin: 0;">Heerengracht 471 AMSTERDAM Tel. 31290 en 35290</p> <p style="margin: 0;">CURAÇAO CARACAS</p> <p style="margin: 0; font-size: small;">VENEZUELA</p> <p style="margin: 0;">Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela, Columbia en Midden-Amerika. 5008</p>	Incasseringen Handelsinformaties Rembours- en Document.-Credieten
--	--	--

gezonden om den toestand op te nemen. In het blad van 18 Maart, tweede ochtendblad, vinden wij den eersten reisbrief.

Van de vijf aftredende leden der Koloniale Staten zijn er vier opnieuw candidaat gesteld: de heeren A. A. Dragten, P. A. May, H. G. W. de Miranda en A. G. Putscher (de heer O'Ferrall had zich niet weder beschikbaar gesteld).

Verder zijn candidaat gesteld de heeren A. J. Morpurgo, redacteur van „De Surinamer” en W. Kraan, redacteur van „De West”. In totaal alzo zes candidaten, voor vijf plaatsen.

Op 6 Maart is in de gehoorzaal der Volksuniversiteit namens de vereeniging „Geloof en Wetenschap” te Enschede de heer A. C. Boers als spreker opgetreden met het onderwerp: „de toekomstige ontwikkeling van Suriname”.

Een verslag van de lezing geeft de „Tweentsche Courant” van 10 Maart.

Op 20 Maart hield het Nederlandsch-Indonesisch Verbond in „de Twee Steden” een vergadering, waarin als spreker optrad de heer J. A. V. Rellum met het onderwerp: „Zeden en gewoonten der Surinaamsche bevolking”.

De heer Rellum besprak de gewoonten en de gebruiken der Surinamers in verband met den groei van het individu kort vóór een na de geboorte, gedurende den mannelijken leeftijd en bij den dood.

Onder het hoofd „Indisch allerlei” schrijft „De Telegraaf” van 20 Maart, derde ochtendblad:

Door dr. M. Th. Koks, te Weltevreden is een middel tegen lepra uitgevonden, dat bij de patiënten, welke er mede behandeld zijn, verrassend goede resultaten heeft opgeleverd. De proeven met „salembine” (zoals dr. Koks het middel noemt naar de Bataviaasche wijk Salemba, waarin het C. B. Z. laboratorium gelegen is), zullen thans ook voor tuberculosebehandeling (voorloopig op cavia's) worden voortgezet.

Curaçao.

Curaçao en Suriname.

II.

Wat de politionele rechtspraak betreft het volgende:

Doet in Suriname een politie-beambte een bekeuring, dan ziet men enkele dagen later den betrokkene voor den kantonrechter verschijnen.

In Curaçao kost het heel wat moeite om een zaak voor het gerecht te krijgen. Ten deele komt dit omdat de leiding der beambten geheel onvoldoende is. De meeste kunnen zelfs geen proces-verbaal opmaken. Daarnevens zijn er nog andere invloeden die een behandeling soms in den weg staan. Ook dit illustreert de schr. met voorbeelden.

Voor een zeehavenstad als Willemstad, is een dergelijke trage behandeling ongewenscht. Overtreeders krijgen daardoor vaak de gelegenheid om zich uit de voeten te maken, wat zeker niet in het belang is van de Curaçaosche schatkist.

Van den postdienst kan verklaard worden, dat hij vlugger werkt dan de Surinaamsche postrij. De bestelling is voortreffelijk. Wat heden binnenkomt, wordt als regel denzelfden dag of daags daarna thuisbezorgd.

Ook op de afgifte van postpakketten behoeft niet dagenlang gewacht te worden zoals in Suriname.

Omtrent het onderwijs lezen wij het volgende, waarbij o.i. wel in aanmerking dient te worden genomen dat wij hier te doen hebben met de persoonlijke meening van den schrijver:

Het onderwijs op Curaçao staat nog steeds op denzelfden trap als een kwart eeuw geleden. Uit een onderhoud met den redacteur van de „Amigoe di Curaçao” bleek mij, dat er in Curaçao geen leerplicht bestaat. De ouders zijn vrij om hun kinderen al dan niet onderricht te laten geven. Velen geven er de voorkeur aan, om hun kinderen iets te laten verdienen als „etendragers” voor het personeel van de Petroleum Maatschappij. In dit

opzicht is de komst dier groote onderneming zeker niet bevorderlijk geweest aan de volksoontwikkeling, daar de verschaftte werkgelegenheid voor kinderen het schoolverzuim in de hand werkt. Als assistent-hoofdportier in dienst dezer maatschappij kon ik mij dagelijks overtuigen, dat groote groepen kinderen, die m.i. nog schoolplichtig waren, dienst deden als etendragers.

Het onderwijs is vrijwel uitsluitend in handen van de R. K. Geestelijkheid. Van die zijde werd mij de verzekering gegeven, dat men alles deed om het groote schoolverzuim tegen te gaan. Alle moeite is echter vergeefs, zoolang geen schoolplicht bestaat.

Het zou interessant zijn, om eens na te gaan, hoeveel van de ingeschreven leerlingen — waarvoor subsidie wordt betaald — werkelijk de scholen bezoeken.

Jammer genoeg lezen wij niets omtrent het onderwijs in Suriname.

Belangstelling voor West-Indië.

Het *Algemeen Handelsblad* van 18 Mrt. 1928 bevat den eersten van een reeks reisbrieven a.b. Venezuela. Naar wij vernemen is de schrijver, die over Trinidad en Demerara naar Paramaribo gaat en vandaar naar Venezuela en Curaçao, de heer J. J. Bruna, plaatsvervangend hoofdredacteur van dit blad.

Aruba.

Tijdelijk is belast met de waarneming van het gezaghebberschap van Aruba („Aroeba”) staat er in den bovenvermelde brief in het A. H.) de heer H. B. C. Schotborgh, tijdelijk districtmeester op Curaçao.

Uitocht I.

Het aftredende lid van den Kolonialen Raad, de heer H. Perret Gentil, heeft niet voor een herbenoeming in aanmerking willen komen. De heeren P. L. Gorsira en J. J. Beaujon hebben wegens gezondheidsredenen bedankt. In de eerste vacature zijn voorgedragen de heeren C. N. Winkel en Dr. P. H. Maal en de heeren Max Ph. van Romondt, koloniaal ontvanger, en B. I. Mussenden.

Uitocht II.

Niet alles wat op- en niet alles wat van Curaçao verteld wordt is waar, maar belangrijk genoeg om het mee te deelen achten wij, wat wij kort geleden hoorden vertellen, dat een boot met 40 tot 50 Curaçaönaars naar Nederland onderweg is. Zeker is, dat, met verlof of voor goed, naar Holland gaan Mr. Gorsira, voorzitter van het hof van justitie, de heer H. Schotborgh, administrateur van financiën, en dokter de Haseth Moller.

Errata!

De „New-York Times” van 30 Januari bracht ons een kleine verrassing, doordat Willemstad met zijn prachthaven ineens gepromoveerd werd, zonder te vragen of wij 't daarmee eens zijn, tot hoofdstad van Venezuela, en het Amerikaansche Consulaat alhier tot Gouvernementshuis te Caracas. Een kiek van onze haven met open brug moet de plaats verbeelden waar Lindbergh te Caracas neerdaalde en het Amerikaansche Consulaat het presidentieel paleis waar de groote vlieger plechtig gerecipiëerd werd. (A. d. G.).

Geschiedkundige sprokkelingen.

Het geslacht Van Eps.

Stamvader van dit nog maar een eeuw oude Curaçaosche geslacht is *Janus Marinus van Eps*, geboren te Middelburg 17 Januari 1792. Op 10-jarigen leeftijd werd hij garde d'honneur bij het eerste regiment en vocht als zoodanig in Duitschland en Frankrijk. Een jaar later werd hij ontslagen en in October 1814 als tweede luitenant aangesteld en ingedeeld bij het bataljon jagers No. 11, bestemd voor de West-Indische koloniën. Maar eerst moest hij den veldtocht tegen Frankrijk mee maken.

Met de *Prins van Oranje* kwam hij 27 Jan. 1816 op Curaçao. Hij huwde daar 5 Aug. 1818 met me-juffrouw J. S. Muller, dochter van den magazijnmeester G. C. Muller. Nog in hetzelfde jaar werd hij 1ste luitenant en drie jaar later plaats. majoor. Toen moest hij ook wegens reorganisatie van het garnizoen terug naar Holland. Zijn vrouw bleef op Curaçao. Maar het volgend jaar kwam hij reeds weder terug als eerste luitenant-adjutant. In 1832 werd hij kapitein-kwartiermeester en 18 December 1843 overleed hij op Curaçao.

Hij had 6 kinderen: Isaac Christiaan Status (1819), Cornelis Lodewijk (1821), Elisabeth Josina (1823), Maria Catharina (1823), Augusta Richardina (1828) en Johan Frederik Karel (1829). Na het overlijden van zijn eerste vrouw hertrouwde hij in 1834 met Christina Philipina Muller.

Uit den Verrren Vreemde.

Ontwapenaars „in het geweer” tegen ontwapening.

De staten, die nog niet tot den Volkenbond zijn toegetreden, nemen toch wel eens deel aan commissies op initiatief van den V.B. met een bepaald opdracht belast. Zoo hebben de Vereenigde Staten van N.-Amerika zich al enkele keeren laten vertegenwoordigen, zoo neemt Rusland mede, sedert 't vorige jaar, plaats in de commissie tot voorbereiding van een conferentie voor internationale wapenbeperking, en zoo heeft nu ook Turkije een delegatie naar Genève gezonden, om, onder den minister van buitenlandsche zaken Tewsik Roesdibei, bij de beraadslagingen van diezelfde commissie aan te zitten. Afgescheiden van hetgeen overigens over de werkzaamheden van deze commissie te zeggen is, is dit samengaan van de vele buitenstaanders met den V. B. op zich zelf als een verblijvend verschijnsel te beschouwen.

Zoals men weet gaat 't bij het z.g.n. ontwapenings-vraagstuk niet om ontwapening, doch slechts om wapen-„beperking”. Dat is geen kwestie van benaming slechts. Zoodra de mate van beperking moet worden aangegeven, doemen honderd vragen duizend kwesties op.

Men weet ook dat alle pogingen om van het bewapeningsvraagstuk af te komen door de oplossing te zoeken bij arbitrage en tractaten tot nu toe op teleurstelling uitgelopen zijn. En de pogingen om althans uitbreiding van bewapening te land en ter zee te voorkomen, hebben slechts de overtuiging gebracht, dat 't de groote mogendheden eigenlijk met dergelijke pogingen geen ernst was.

Mede weet men dat de commissie in Maart te Genève samengekomen nog niet meer wil nastreven dan een grondslag te vinden, waarop een alsnoe bijeen te roepen conferentie beproeven zal een formule te vinden om tot internationale wapenbeperking te kunnen komen. 't Is te begrijpen dat buitenstaanders, tureluursch geworden door het machteloos streven, het voorstel, waarmede Rusland zijn intrede in de commissie tot een coup de théâtre gemaakt heeft, hebben begroet met: eindelijk een daad. Toch was 't niets dan een tooneelfoef.

Ternauwernood in Genève geïnstalleerd had in 1927 de Russische minister van buitenlandsche zaken het voorstel op tafel gelegd, om binnen jaren tot algemeene internationale ontwapening te komen en binnen één jaar reeds tot zoodanige wapenbeperking, dat oorlog er practisch onmogelijk door kon worden geacht. De duivel, die de passie preekt! Het communistisch systeem zocht zich een wereldroeping toe. Men kan dit mooi vinden, men kan daarin iets groots zien, maar wie er buiten Rusland niet van gediend is en er niet van gediend wil zijn, staat er tegenover als tegenover een dreigenden vijand. Als Rusland om ontwapening vroeg, maar tevens vast besloten bleef aan de wereld het communistisch stelsel op te dringen, vroeg het geen afschaffing van den oorlog het vroeg het wegnemen van één der middelen om het deed dit om daardoor te meer de vrije hand te krijgen om andere middelen, waarmede het een oorlog in alle andere landen voert, des te beter en des te vrijer te kunnen in toepassing brengen. Wij ontwapening voorstelt moet andere middelen aanwijzen om de veiligheid van land en volk te waarborgen.

Deze maand is het Russische voorstel te Genève in behandeling gekomen. Onze gezant te Parijs Jhr. Loudon bekleedde wee' het voorzitterschap der commissie. Litwinof verdedigde het voorstel. Hij bracht in herinnering hoe de V.B. in verschillende organen reeds 110 zittingen aan de ontwapeningskwestie gegeven heeft zonder iets te bereiken, en wil Rusland in één slag alles af doen. Duitschland dat in zijn bewapening beperkt is, en Turkije, dat maar last kan hebben van de Europeesche inmenging, stelden zich aan Litwinof's zijde. Maar Cusendun (Engeland), Mr. Rutgers (Ned.), Henning (Zweden), Gibson (Amer.), Sokal (Polen), de Marinis (Italië) stelden het onoprechte van het Russische voorstel op zoodanige wijze aan de kaak, dat Litwinof het als verworpen moest beschouwen vóórdat er een stemming over gehouden was.

Toch is 't zeker een eigenaardig schouwspel geweest de vertegenwoordigers van vele landen in „ontwapenings”-commissie „in het geweer” te treden voor het behoud der bewapening, althans voor de onmogelijkheid der afschaffing.

Rusland heeft het bij de mislukte poging echt niet gelaten. Toen de commissie al op scheide stond heeft Litwinof een voorstel tot wapenbeperking ter tafel gebracht, dat niet zoo gemakkelijk aan te vechten is als zijn radicaal voorstel.

Staten met meer dan 200.000 man verminderen tot de helft hun effectief en hun reserves, de overige met $\frac{1}{3}$ of $\frac{1}{4}$. Tanks, verdragend geschut, strijdmiddelen tegen de burgerlijke bevolking; afgeschaft en verboden. Beperking van en controle op alle krijsuitrusting. Oorlogsmarine voor staten met een tonnenmaat van meer dan 200.000 ton tot op de helft verminderen, kleinere vloten met $\frac{1}{3}$ of $\frac{1}{4}$. Beperkende omschrijving van aantal, bewapening, enz.

Staten met meer dan 200 vliegtuigen verminderen tot de helft, de overige met $\frac{1}{3}$ of $\frac{1}{4}$. Alle legervliegtuigen en legerluchtschepen worden ontwapend. De oorlog in de lucht wordt uitgeschakeld.

Alle middelen voor den chemischen en den bacteriologische oorlog worden binnen 3 maanden vernietigd.

Alle bepalingen moeten in twee jaren, na de aanneming ervan, geheel uitgevoerd zijn.

Aldus 't zeer beknopte uittreksel van de uitvoerige voorstellen. Deze lijken ons volstrekt niet verwerpelijk. Men begrijpe ons goed. 't Gaat er niet om of zij, zooals zij ter tafel zijn gelegd, aannemelijk worden geacht. 't Gaat er in deze commissie alleen om of zij tot grondslag kunnen dienen voor een bijeen te roepen internationale conferentie over wapenbeperking. Voor den V.B. stelt het probleem zich eigenlijk zoo: is een systeem te vinden waarbij de nationale weermachten vervangen worden door één internationale veiligheidsmacht? Wat Rusland voorstelt is iets anders, maar men kan naar elkander toe confereren.

De commissie heeft echter geen voorrang willen geven aan het Russische ontwerp; zij zal dit wel in behandeling nemen, doch op haar eigene, langzame manier. Bij 't uiteengaan, op Zaterdag 24 Maart, is zij niet in haar geheel van den Genève-schen hoemeltrein overgestapt op den Moskouschen express, doch heeft zij de Russische delegatie uitgenoodigd verder mee te reizen in den stoptrein.

Berichten der Afdelingen.

Afdeling Groningen en Ommelanden

HET RASSENPROBLEEM IN INDONESIE.

Den 18en dezer heeft de heer Raden Mas Noto Soeroto voor de leden dezer afdeling, in de „Harmonie” een voordracht gehouden over het „Rassenprobleem in Indonesië en het ontwaken der Inheemschen”.

Spr. begon met de verklaring, dat hij het zich als een licht had gesteld, zooveel mogelijk de onbekendheid van Indië in ons land te bestrijden, zooals die onder de intellectuelen buiten de direct-geïnteresseerden helaas bestaat. Toch geldt het hier een groot belang voor Nederland, een volksbelang. Het landoppervlak van de Indische eilanden is zoo groot als Denemarken, Nederland, België, Zwitserland, Duitschland; een deel van Oostenrijk, Italië, Spanje, Portugal, Frankrijk en Engeland samen. De scheepvaart op Indië geeft tal van groote maatschappijen in Nederland werk. Op de groote werven werken tienduizenden Nederlanders. De materialen voor den scheepsbouw moeten grotendeels uit het buitenland worden aangevoerd, zoodat reederijen, spoorwegmaatschappijen enz., hierbij belang hebben, evenals touwslagerijen, meubelmakers en tal van andere takken geïnteresseerd zijn bij den bloei der werven. Zoo heeft heel Nederland economisch belang bij vriendschappelijke betrekkingen met Indië.

Maar er is nog een andere quaestie als de economische, n.l. het rassenprobleem. Er wonen in Indië niet slechts de inheemschen, maar ook honderdduizenden Chinezen en tienduizenden blanken. Thans is alles gebaseerd op de overheersching der laatsten en er dreigt een geweldige scheuring tusschen Nederland en Indië. Toch kent de Javanen van huis uit geen rassenhaat.

Spr. gaf een kort historisch overzicht van Java en zijn bewoners. De Javanen vormen het grootste Maleische Polynesische volk (27 Millioen), terwijl hun sfeer zich tot ver buiten Java uitstrekt. Zij zijn op het eiland Java het cultuurvolk bij uitnemendheid, getuige ook de schitterende bouw- en kunstwerken, die zij hun land schonken. Reeds bij Ptolomeus (2e eeuw na Christus) wordt Java genoemd en reeds toen stond zijn beschaving, die doortrokken is met de Hindoesche, op een hoog peil. De oude Hindoesche overlevingen leven nog steeds onder de Javanen zelfs onder de geringsten onder hen, waartoe het Wajangspel zoozeer meewerkt. Tal van andere groote cultures hebben op de Javaansche eilanden gewerkt.

Toen Europa in de Middeleeuwen betrekkelijk stil voor zich heen leefde, was Java reeds een groot rijk, dat zijn vloten overal heen zond. De ware grootheid van Java bestaat in zijn beschaving, die van groote artistiekeit is, getuige het batikken, dat in Europa en Amerika thans door vele kunstenaars wordt beoefend. Alle gebruiksvoorwerpen, de volksvermaken, de literatuur, het dansen en de muziek, alles getuigt van fijnen kunstzin. De Javanen zijn in naam Moslims, maar eigenlijk zijn zij Hindoeïsten, zij het dat er veel van het oer-Hindoeïsme door hen niet geheel en al wordt aangenomen. Het Javanisme komt bij ontleding het meest te zien, wat men in Europa artistiekeit noemt, al dekken deze begrippen elkander natuurlijk niet zonder meer. Door invloeden van andere culturen, verwisseling van heerschers, kreeg het Hindoe-Javanisme een zwaren knak, die ook op de kunst een neerslag merkbaar deed zijn, die men nooit geheel te boven is gekomen. In het Javanisme zijn alle vreemde invloeden verwerkt, waarna het zijn stralend licht over wijde verten

deed schijnen. Van de Europeanen heeft men tot voor kort niet willen leeren, waardoor men in deze richting zich nog niet geassimileerd heeft. Spr. ging vervolgens nader in op de overheersching van de Europeanen. De wreedere methoden van vroeger zijn gaandeweg zachter geworden en worden nog steeds zachter.

In de laatste jaren gaan de Javanen, Indonesiërs, steeds meer bij de Europeanen ter schole. Zij trachten de laatsgenoemden als goede scholieren na te volgen. En nu is het merkwaardig, dat juist de Nederlanders zoo vrijheidslievend zijn. Het logisch gevolg van kennis van Europeesche wijsheid en geestesgesteldheid is een hang naar vrijheid. Momenteel heeft zich een groote onrust van de geesten der inheemsche bevolking meester gemaakt. Men moet deze zien in het licht van de algeheele opleving van het Oosten, een reactie op het ingrijpen van de Westelingen. Achter dit alles moet men de Goddelijke Gerechtigheid weten.

Het verzet der Oostersche volken is begrijpelijk, omdat, ook door den grooten wereldoorlog, hun duidelijk is geworden, dat de Westersche cultuur niet rekening hield met het principe van alle godsdiensten: dat alle menschen kinderen God's zijn.

Zoo is er dan een nationalisme ontstaan, dat au fond het Javanisme, dat zich juist zoozeer assimileert, vreemd is. Het is te beschouwen als een reactie op den rassenwaan van den blanke, die de wereld wil verwesterschen. Het groote probleem in Indonesië is naar spreker's inzicht in de eerste plaats een menscheidsprobleem en eerst in engeren zin een sociaal probleem. Voorshands zal onder blanken en Indonesiërs een phalanx van menschen moeten komen, die de vraagstukken bezien en trachten op te lossen uit een menscheidsstandpunt, waarbij er zij wederzijdsche erkenning en bestrijding van alle rassenwaan. Hierbij zal echter (in den geest) een strijd op leven en dood gevoerd moeten worden.

Na de pauze liet de spreker een serie prachtige lichtbeelden zien: portretten van vorstelijke personen van verschillende typen van rassen, producten van kunst en nijverheid en cultuurverschijnselen op Java, waarbij hij de noodige verklaringen gaf.

De voorzitter Jhr. mr. W. W. Feith, die in het begin van den avond den spreker met een kort woord had ingeleid, bracht hem ten slotte namens de talrijke aanwezigen, die van hun waardeering door een warm applaus blij hadden gegeven, dank voor zijn voordracht, daarbij de hoop uitend, dat het den spreker gegeven mocht zijn nog vele jaren zijn werk voort te zetten en dat dit mede zou mogen leiden tot een verzoening tusschen Indië en Nederland.

Afdeling Nijmegen.

Aan de Leden en Begünstigers der Vereeniging „Oost en West”, Afdeling Nijmegen.

Vrijdag 30 Maart 1928, 's avonds 8 uur, in den grooten Foyer van den Schouwburg, een Voordracht met lichtbeelden over: „De verrichtingen van 't Ned.-Indische leger”, door den Heer J. C. A. Bannink, Kolonel der Inf. N.I.L. b.d.

Donderdag 12 April 1928, 's avonds 8 uur, in den grooten Foyer van den Schouwburg, een voordracht met gekleurde lichtbeelden over: „Reisindrücken van Java in 1927”, door den heer Dr. C. Schröter, Alt Prof. d. botanik a. d. Erdgen. Techn. Hochschule te Zurich. Toegang voor leden en begunstigers der Ver. O. en W. en geïntroduceerden.

Olympia Theater, Lange Burchtstraat, Wetenschapelijke matinee's:

31 Maart 1928, Ufa-cultuurfilm „Naar de besneeuwde top van Afrika”.

7 April 1928, Ufa-Expeditiesfilm „Menschen, Dieren en Zeden in Abyssinië”.

5 Mei 1928, Ufa-cultuurfilm „Het mysterie der Scheping”.

Aanvang half drie 's middags.

Tot bovenstaande Matinee's hebben Leden en Begünstigers der Ver. „Oost en West” met hun gezin, op vertoon van de Lidmaatschapskaart 1928, toegang tegen f 0.50 per persoon tot het Balcon en den Eersten Rang, terwijl het bespreken van plaatsen kosteloos is.

HET BESTUUR AFD. NIJMEGEN.

Afdeling Twente.

Op Woensdag 11 April a.s., te 8 uur n.m., zal in „Irene” te Enschede professor C. Schröter, oud-Hoogleeraar in de Botanie aan de Hoogeschool te Zurich een lezing met lichtbeelden houden over: „Reise-Eindrücke von Java 1927”.

De Secretaris,

A. W. STROINCK.

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur.

HOOFDBESTUURVERGADERING op Zaterdag 7 April e.k., des nam. ten 2 ure, in het gebouw Heulstraat 17.

Punten van behandeling.

1. Opening.
2. Notulen (zie K. W. 17 Nov. '27, No. 46).
3. Jaarverslag; Rekening en Verantwoording '27 met rapport der Verificatie-Commissie en Begroting '28 (zie K. W. 1 Maart '28, No. 9).
4. Mededeelingen van het Dagel. Bestuur.
5. Rondvraag en sluiting.

De Algem. Secretaris,

VAN DER BRUGH.

Van het Dagelijksch Bestuur.

Aan de leden van de afdeling 's-Gravenhage.

Beleefd, doch dringend verzoek, om tot vermindering van onkosten en verwarring de verschuldigde contributie niet aan het Hoofdbestuur over te maken, doch aan den Secretaris-Penningmeester der Afd. 's-Gravenhage, Giro-Nr. 135120.

Van de Redactie.

OLYMPISCHE SPELEN.

In overleg met het Ned. Olympisch Comité en de Directies der groote Stoomvaartlijnen is, door bemiddeling van den Raadsman voor Studeerenden bij het Departement van Koloniën, ten gerieve van repatrieerenden, een schikking getroffen ten opzichte van het reserveren van abonnementsplaatsen voor de verschillende spelen.

BOOTTREIN STOOMVAART-MIJ. NEDERLAND.

Het agentschap van de Stoomvaart-Maatschappij Nederland, de firma Crans & Co., alhier, meldt, dat de boottrein van het s.s. „Koningin der Nederlanden”, hetwelk 30 Maart a.s. te Genua verwacht wordt, Zaterdagmorgen 31 Maart e.k. om 9.45 uur v.m. aan het Staatspoor, Den Haag, zal aankomen.

Van het Informatie-Bureau:

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-INDIE.

- Mej. O. C. H. Hansen, Onderwijzeres bij het M.U.L.O., Graaf Florislaan 38, Bussum.
 Mej. I. J. A. Koolstra, Onderwijzeres 2e kl. bij het O.L.O., Maaskade 130a, Rotterdam.
 Mr. P. van Hoeve, Adm. ambt. bij het Binnenl. Bestuur, Zoeterwoudschesingel 29, Leiden.
 J. J. den Dulk, Accountant 3e kl. b. d. G. A. D., Sijzenlaan 36, 's-Gravenhage.
 Mej. T. J. de Haan, Verpleegster 1e kl. b. d. Mil. Hospitelen, Gemeente-Ziekenhuis, 's-Gravenhage.
 Ir. C. A. Kramers, Natuurw. techn. ambt. b. d. D.V.G., Frisostraat 12, Utrecht.
 Ir. F. Kapp, Landbouwconsulent b. d. Landbouwvoordienst, Hoogstraat 75, Wageningen.
 J. C. W. v. d. Meer, 3e Officier bij de Gouv. Marine, Rijkswaterweg, Oudewater.
 Mr. D. de Boer, Ambt. ter besch. b. d. Belastingdienst, De Heemstraat 106, 's-Gravenhage.

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF.

- Mevr. A. G. J. Borsch geb. de Jong, Onderwijzeres der 2de kl. bij het O.E.L.O.; Prins Hendrikkade 166, Amsterdam.
 H. Buriks, tijd. Leraar bij de Technische School te Bandoeng; Sneeuwbalstraat 212, 's-Gravenhage.
 H. H. W. Kaag, gedipl. Gezaghebber bij het B.B.; Genua (Italië), Via XX Sept. 237 R.
 J. C. Th. Scheffer, Adm. ambtenaar met den titel van adj.-referendaris bij het Dept. van Justitie; p/a Twentsche Bank, Utrecht.
 W. L. Leefers, Bouwkundige bij de S.S. en Tr.; Franklinstraat 104, 's-Gravenhage.
 W. J. Th. Amons, Ir. 1e kl. bij het Laboratorium voor materiaalonderzoek van het Dep. der B. O. W.; Anth. Duyckstraat 147, 's-Gravenhage.
 P. L. Vermaalen, Controleur bij den dienst der Landelijke Inkomsten; Verlengde Koepellaan 9b, Bloemendaal.
 M. F. I. Regensburg, 1e Commies bij het kantoor voor de Bestuursvorming; Weimarstraat 341, 's-Gravenhage.
 J. C. Kuitert, Opzichter 1e kl. W. en 's Lands B.O.W.; Copernicusstraat 87, 's-Gravenhage.
 D. C. Damwijk, 1e Commies bij het Dept. van B.B.; Weimarstraat 341, 's-Gravenhage.
 G. J. Pool, Lid der Algemeene Rekenkamer; Rijnsburgerweg 77, Leiden.
 A. N. P. de Wit, Ir. 2e kl. S.S. en Tr.; Nicolaistraat 12, 's-Gravenhage.
 H. W. Godlop, Stationscommies 1e kl. bij de S.S. en Tr.; Ant. de Haenstraat 40, 's-Gravenhage.
 Mr. H. Holtkamp, Inspecteur van Financiën, Cruquiusweg 23, Amsterdam (C.).
 H. de Veer, Hoofd onderafd. Zaaideelt van overjarige gewassen van het Alg. Proefstation voor den Landbouw te Buitenzorg; 's-Gravenlandscheweg 18, Bussum.
 A. L. J. Oomes, Opzichter 1e kl. van de Landsgebouwen; Visscherstraat 35, Breda.
 J. W. A. Mostert, Ambtenaar 2e kl. bij den dienst der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen; Eschdoornstraat 137, 's-Gravenhage.
 J. C. F. Sian van Leeuwen, Algemeen ontvanger 3e kl. bij 's Lands kas te Tandjong Pinang; Hotel Hertenkamp, Bezuidenhout, 's-Gravenhage.
 M. A. van Veelen, Onderwijzer 1e kl. bij het O.E.L.O.; Prinsenstraat 21, Dieren.
 L. Ch. van Staveren, Ambt. 3e kl. bij den dienst der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen; Oranjelaan 2, Doorn.
 E. H. Cramers, 3de Werktuigkundige b. d. Gouv. Marine, Reyer Ansostraat 27, Amsterdam (W.).
 J. J. C. H. van Waardenburg, Controleur 1e kl. bij het B.B.; Goudsbloemlaan 176, 's-Gravenhage.
 G. J. R. Langen, Predikant Prot. Kerk Semarang; Chr. Geurtsweg 8, Apeldoorn.
 J. P. Vrolijk, Controleur te kl. b. d. P.T.T.-dienst, Caes v. Necklaan 233, Rijswijk (Z.-H.).
 H. O. de Meijer, Controleur b. d. Pandhuisdienst, Maliebaan 121 bis, Utrecht.
 J. A. Meijer, Hulprediker, wnd. Pred. b. d. Prot. Gem. te Kediri, Twello.
 H. Hoonings, Baas-ketelmaker b. h. Marine-Etabl. Soerabaya, Puntstraat 33, Rotterdam.
 E. C. Hoonings, Commies Marine-Etablissement Soerabaya, Puntstraat 33, Rotterdam.

Magazijn „DE UNION”

THOMSONLAAN 91
TEL. 32886 :: DEN HAAG

SPECIALITEIT IN

*Indische Lakens, Sloopen,
Rolsloopen
Lingeries en Handdoeken*

Hotel-Restaurant VELSERBEEK VELSEN, TELEFOON No. 504

RUSTIG VERBLIJF :: PRIMA KEUKEN
Aanbevolen Adres voor „Oost en West”

Magazijn „DE RESIDENTIE”

L. BEESTENMARKT 119-121-123-127
OPGERICHT .898 :: DEN HAAG

LEVERT

ALLE ARTIKELEN ZOALS

KLEEDING, MEUBLERING enz.

OP ZEER GEMAKKELIJKE
BETALINGSVOORWAARDEN

H.H. Ambtenaren speciale condities

Aan de Leden verzoeken wij vriendelijk hunne kennissen, die nog niet tot „Oost en West” toetraden, daartoe op te wekken. De gebruikelijke vraag: „WAT HEB IK AAN DE VEREENIGING?”, ware eenvoudig te beantwoorden met: „DE VEREENIGING HEEFT WAT AAN U”.

Eindelijk onvermengd genoeg:

EEN CHRYSLER, REEDS VANAF F 2900.-
N.V. JAMES NEFKENS AUTOHANDEL

LAAN VAN MEERDERVOORT 96c :: TELEF. 35970
ALLEEN-VERTEGENWOORDIGING VOOR DEN HAAG EN OMSTREKEN

5444

B. H. Stolte, Onderwijzer 1e kl. b. h. O.E.L.O., Dan. Willinkplein 36(I), Amsterdam.
J. Koster, Controleur 1e kl. b. h. B.B., Regentesseplein 24, 's-Gravenhage.
D. J. Rietkerken, Techn. ambt. 2e kl. b. d. P.T.T.-dienst, Hansensstraat 97, Leiden.
H. van Rees, Referendaris b. h. Hoofdkant. Boschwezen in N.-I., Schoonebergerweg 86c, Rotterdam.
K. R. J. F. Nieuwenhuis, Onderwijzer 1e kl. b. h. O.E.L.O., v. Weede v. Dijkveldstr. 41, 's-Gravenhage.
V. L. de Lannée de Bétrancourt, Ambt. b. h. kant. „Metingen” te Soerakarta, Voltastraat 46, 's-Gravenhage.
Mej. H. G. Vonk, Hoofdverpleegster dienst Volksgezondheid, Okeghemstraat 22, Amsterdam (Z.).
Mej. H. J. E. Hendriks, Commies b. h. Dept. van Financiën, Alberdingk Thijmstraat 17bis, Utrecht.
J. J. Roks, Onderopz.-machinist b. d. S.S. en Tramwegen, Alberdingk Thijmstraat 17bis, Utrecht.
Mevr. M. C. Posthuma geb. Schuilenburg, Onderwijzeres der 1e kl. b. h. O.E.L.O., Amalia v. Solmsstraat 100, 's-Gravenhage.

Mr. L. F. H. J. Schöler, Voorzitter van de landraden te Salatiga; Correspondentie-adres: Villa „Rustenburg”, Noordwijk aan Zee.
P. Oudshoorn, Cipier 1e kl. Jeugdgev. te Pamekasari, Borneostraat 22, Leiden.
D. A. H. van Es, Onderwijzer 1e kl. b. h. O.E.L.O., Suezkade 93, 's-Gravenhage.
C. Th. Deeleman, Onderwijzer 1e kl. b. h. O.E.L.O., Hotel „Pomona”, Utrecht.
D. J. Duijnhouwer, wnd. Dir. Normaalsh. Inl. Hulp-onderw. te Garoet, Bergweg 274, Rotterdam.
Ir. P. A. Bruyn, Ir. 1e kl. v. h. Toez. op de Spoor- en Tramw., Ned.-Ind. Handelsbank, 's-Gravenhage.
MET PENSIOEN.
J. H. A. de Voigt, 1e Luitenant der Infanterie, Regentesseplein 14, 's-Gravenhage.
L. P. J. Seerève, Onderluit. der Militaire Administratie, Valkenboschkade 366, 's-Gravenhage.
H. J. J. Renier, Luitenant-kol. der Mil. Administratie, Regentesseplein 6, 's-Gravenhage.

Mutatiestaat van 21 tot 28 Maart 1928.

Nieuwe Leden:

Geïntroduceerd door:

C. W. van de Ven, Oud Luit.-Kolonel Intendant N.-I. L., Breda, Baronielaan 321. f 5.
A. J. Ensink, Oud Luit.-Kolonel N.-I. L., Leiden, de Laet de Kanterstraat 11. f 5.
J. J. Proost, Oud Kapitein der Genie N.-I. L., Bilthoven, Beethovenlaan 13. f 5. (Afd. Utrecht).
H. van Tongeren, Kolonel tit. der Genie b.d. Amsterdam, Keizersgracht 727. f 5.
A. E. Samson, Oud Officier v. Gezondh. 1ste kl. N.-I. L., Amsterdam, Vondelstraat 44. f 5.
L. A. C. Onvlee, Oud Kapitein N.-I. L., Amsterdam, Noorder Amstellaan Shuis. f 5.
C. G. Daniëls, Oud Kolonel N.-I. L., Haarlem, Westershoutstraat 21. f 5.
Ch. E. Visser, Oud Majoor Art. N.-I. L., Heemstede, Pieter Aertszlaan 9. f 5.
Mevrouw P. Prins-Driessen, Heemstede, Heemsteedsche Dreef 265. f 5.
D. Toekamp Lammers, Oud Kapitein N.-I. L., Diepenveen, B 101. f 5.
P. van Genderen Stort, Oud Generaal-Majoor N.-I. L. te Berg en Dal (afd. Nijmegen) B 238. f 5.
Prof. Dr. J. H. P. M. van der Grinten, Hoogleraar a. d. R.-K. Universiteit te Nijmegen, Groesbeekscheweg 7. f 5.
J. L. Siemens, Arts, Arnhem, Apeldoornscheweg 53. f 5.
M. Gompes, Arnhem, Hommelstraat 46. f 5.
J. H. G. Kappelhoff, Majoor b. d. Koninklijke Maréchaussée, Arnhem, Velperweg 75. f 5.
Jhr. C. F. Goldman, Oud Luit.-Kolonel N.-I. L., Den Haag, Archimedestraat 89. f 5.
E. A. E. Kalshoven, Oud Secretaris Departement van Onderwijs en Ecredienst, Den Haag, Columbusstraat 96. f 5.
G. Reeling Brouwer, Oud Kapitein N.-I. L., Den Haag, Amalia van Solmsstraat 3. f 12.
J. Smits, Oud Kolonel N.-I. L., Den Haag, Stadhoudersplein 111. f 5.
W. G. L. Snijders, Oud Kapitein N.-I. L., Den Haag, Buys Ballotstraat 61. f 5.
J. Spoel, Oud Majoor N.-I. L., Rijswijk (Z.-H.), Haagweg 95. f 5.
L. N. O. Wethmar, Oud Kapitein N.-I. L., Den Haag, Goudsbloemlaan 134.
J. P. van der Burg, Bouwkundige, Den Haag, Emmastraat 67. f 5.
J. H. Swijser, Adj. Commies Rekenkamer O.-I., Den Haag, Acasiastraat 39. f 5.
Ch. W. Clemen, Politieagent te Paramaribo, Hofstraat 33. f 5.
Soorajpersad, Bode Immigratie Dep. Paramaribo, Seroburnstraat 8. f 5.

Eigen aanmelding.

den heer Ir. F. C. Theling te Nijmegen.
Voorzitter Afd. Arnhem.
Penningmeester Afd. Arnhem.

den heer H. M. Keppel Hesselink te Arnhem.

Eigen aanmelding.

den Heer H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt, Den Haag

Mevrouw E. Th. Nijenhuis-van Beuzekom te Den Haag

den heer Cr. Soeperman te Paramaribo.

Nieuwe Begunstigers:

G. G. Baron v. d. Feltz, Apeldoorn, Graaf van Lijndenlaan 32.
O. Willemstijn, Apeldoorn, Anna Paulownalaan 2.
L. Potjes, Nijmegen, Wilhelminasingel 11.

voorzitter Afdeling Apeldoorn.

Mevrouw F. W. Horsting-Neyts te Nijmegen.

Af schrijven:

Mr. H. W. M. van Helten, Vice-President Arr. Rechtsbank, Rotterdam, Heemraadsingel 118. (overleden).

F. K. H. Zaalberg, Hoofdredacteur Bataviaasch Nieuwsblad, te Weltevreden, Kramat 9. (overleden).

Adresveranderingen:

C. Th. Deeleman, onderwijzer 1ste klasse, van: Solo naar: Utrecht, Hotel Pomona. f 5.
J. Roest, Resident, van: Groningen, Taco Mesdagstr. 43, naar: Weltevreden p.a. Departement B.B.
D. van Nijmegen Schonegevel, van: Voorburg naar: Tarakan p.o. Bataafsche Petroleum Maatschappij.
M. D. Pranger, Den Haag, van: Stadhouderslaan 44 naar: Brusselschelaan 20.
F. L. W. Raedt van Oldenbarnevelt, oud Luit.-Kolonel N.-I. L., thans te Soerabaja, Kroesenpark 10. Pensioen Kuypers.
Th. van Dissel, Gep. O.-I. Hoofdamtenaar, Den Haag, van Anth. Heinsiusstraat 56 naar: Verhulststraat 33.
L. Abas, Administrateur s.f. „Poerworedjo”, van: Amsterdam, Nieuwe Keizersgracht 69 naar: Poerworedjo.

J. L. Drost, Commissaris van Politie, thans te Pasoeran.
Mr. J. W. Boots, Ass.-Resident, thans te Tasikmalaja.
Mr. N. de Man, Controleur B.B., thans te Poerwokerto (Banjoemas).
Mr. M. J. A. Oostwoud Wijdenes, Voorzitter v. d. Landraad te Bangil, wonende te Lawang.
Ds. G. C. A. A. van den Wijngaard, thans predikant Semarang.
W. C. Camman, Luitenant-Kolonel Inf., van: Willem naar: Makassar.
Mevrouw J. van der Meulen, van Apeldoorn, naar: Neuchâtel, Plan 8 „Maibon Grise”, p.a. Madame Chateaufort.
Ds. N. Klaassen, Ind. Predikant m.v., van: Bandoeng naar: Ruurlo. f 5.